

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Mohamedanski svet -- v novem razmahu

Izid svetovne vojne je navidez zlomil moč islama. Največje mohamedansko cesarstvo Turčija se je skrčila na ozemlje Male Azije. Ostali deli njenega nekdanjega ozemlja pa so razpadli v vrsto brezpomembnih od evropskih velesil odvisnih držav. Odpravljeneje bil tudi kalifat, ki je kljub izgubi svoje moči v 17. stoletju vendar še predstavljal neko simbolično središče islamske vere. V sami Turčiji je z ločitvijo Cerkev od države po zapadnem zgledu islam izgubil skoraj ves vpliv na javno življenje. Turško izobraženstvo stoji večinoma pod vplivom veri sovraženega racionalizma, ki se ga je mohamedanska mladina prisvojila na zapadno-evropskih univerzah. Kljub tem katastrofom pa islam v svojem jedru vendarle ni bil poražen. Naproti, zavest mohamedanske skupnosti in solidarnosti se je kmalu po vojni zopet okrepila in je danes močnejša kakor pred vojno. Kar je islam v verskem pogledu zgubil v Turčiji, skuša drugod na mnogovrstne načine pridobiti.

Opaziti je, da razvija v naši dobi toliko misijonsko delavnost, kakor je po porazu leta 1683. pred Dunajem ni bilo opaziti. Posebno v Afriki je njegovo napredovanje splošno. Mohamedanski misijoni imajo na primer v zapadni Afriki mnogo več uspeha kakor katoliški. V Kamerunu, belgijskem Kongu, Ugandi, Ruandi in Urundi pridobi islam letno vsaj 10-krat več pristavev kakor katolicizem. Potujoči pridigarji, ki potujejo po osrčju Afrike kakor trgovci, z velikim uspehom razširjajo prerokove nauke. Katoliški misijonarji pripovedujejo, da so muslimanski katehisti mnogo bolj goreči v širjenju svojega nauka, kakor pa domači krščanski spreobrnjeneci. Razven tega je vsak pristav islamu še samo po sebi vzgojen za propagandista in se kot takega tudi čuti. Že danes štejejo Zapadna Afrika nad 12 milijonov mohamedancev, toda niti en milijon katoličanov. Angleška kolonija Nigerija ima med 18 milijoni prebivalcev nad 8 milijonov mohamedancev. V prostranem ozemlju med Rio de Oro in Fernando Póo, ki šteje okroglo 43 milj. prebivalcev, je danes nad 35% mohamedancev. Toda njihovo število stalno raste. Cela Afrika ima nad 35% mohamedanskega prebivalstva in le 2,5% se priključuje h katolicizmu.

Tudi v ostalih predelih sveta je islam v močnem napredku, bodisi veld direktnega misijonarjenja, bodisi vsled velikega naravnega prilivata mohamedanskega prebivalstva. V Palestini na primer naraste letno arabsko prebivalstvo za 20.000 duš, medtem ko kristjani in judje ne dosežejo sorazmerno niti polovice tega števila. Celotni Vzhodni Aziji se je pričelo gibati mohamedanstvo. Na Kitajskem je L. 1929 bila ustanovljena velika mohamedanska univerza, ki ima nalogo, da vzgoji učitelje in profesorje za mohamedanske srednje šole. Zgradili so tudi že več seminarjev za vzgojo misijonarjev in pridigarjev. Že danes šteje Kitajska 116 mohamedanskih ljudskih šol, 62 srednjih šol in 8 višjih šol. Sredi kitajskega ozemlja so celi ljudski otoki, kjer prebivalstvu gospoduje islam. Celotna Japonska sega islamsko gibanje. Koran je bil prestavljen na japonsčino. V Tokiju so bila organizirana mohamedanska društva, Japonska je mohamedanizem državno priznala kot svobodno vero. Zanimivo je, da bo prihodnji svetovni mohamedanski kongres v Tokiju. Skupno pripada danes 19% azijskih prebivalcev k islamu, medtem ko katolizem šteje le 1,7%. Splošno računajo, da ima danes islam s svojimi 250 milijoni vernikov polno pravico, da se prišteva k svetovni religiji. Njegovo vneto delovanje pa najbolj ogroža širjenje katoliških misijonov.

Kako velika je ta nevarnost, se more preoditi zlasti iz tega, da je spreobrnjenje iz islama h krščanstvu kljub silnim naporom katoliških misijonarjev zelo redko in skoraj izključeno. Mnogotere so ovire, ki se zoperstavljajo prehodu iz mohamedanstva v krščanstvo. Predvsem ima povprečni mohamedanec trdno vero, da je koran del neposrednega božjega razodetja. Zato je za njega že v naprej vse krivoverstvo in brezboštvo, ker nasprotuje tej knjigi. Vedeti moramo tudi, da za muslimanstvom stoji tradicija stoletij. V orijentu pa je tradicija vseobsegajoča sila, ki je tujei nikakor ne morejo omajati. Isto kakor za koran, velja tudi za osebnost preoka Mohameda. Islam je dalje primitivna religija. Njegove nauke je mogoče mnogo lažje zapostaviti, kakor krščanstvo. Mohamedanec v pravem smislu besede ne pozna misterijev. Absolutističen pojem Boga, kakor ga ima islam, je nezdržljiv z misteriji, kakor so božje učlovečenje in odrešilna smrt na križu. Posebno slednja skrivnost je za mohamedanec nekaj neznačilnega in nepojmljivega. Razven tega smatra mohamedanec svetot pismo za koranu podrejeno knjigo kot neke vrste predstopnjo. Prepričan je, da je Mohamedov prihod napovedan že v bibliji itd. Prišeti je k temu treba še sistematično vzgojo k fanatizmu, ki sploh odklanja vsako versko debato, in pa dejstvo, da islam stavlja mnogo manjše npravnstvene zahteve, kakor krščanstvo. Toda kljub temu se katoliški misijonarji trudijo tudi med mohamedanskim prebivalstvom. Zdi se pa, da čas za velike uspehe še ni prišel.

Prodiranje islama pa ni le verskega pomena. Islam je neločljivo združen z arabsko kulturo in mislijo na svetovno vladavino kalifata. Arabska kultura pa je skozi tisočletja evropski sovražna in popolnoma tuja krščanstvu. Kjer zavladata, vsmeri spreobrnjenec h arabskemu mišljenju, h arabskim naukom in če mogoče tudi h arabskemu jeziku. Kalifat je sicer odpravljen, toda vodilni mohamedanec ne nehajo zahtevati, da se islam po eni ali drugi poti združi in organizira v federativno državno skupnost. Ta politična zahteva

Kako presoja položaj Berlin

Italija bo marširala -

Anglija se ne umakne - Laval v težkem položaju

Berlin, 27. septembra.

Sredi popolne dezorientiranosti, ki jo kaže evropsko časopisje v sedanjem momentu, ko nihče ne ve, pri čem da je svet: ali bo vojna ali ne, ali bo ta vojna omejena samo na Italijo in Abesinijo, ali pa se bo razširila na ves svet, ali se bo mogoče končalo tudi med Italijo in Abesinijo samo s spravlo, ali imamo opraviti s smotno politiko raznih velesil, ki prihajajo pri tem v poštev, ali pa s splošnim kaotom — je zanimiva sodba berlinskih političnih krogov.

Ženeva ne bo odločila ničesar

Z mrzlično napetostjo — tako ironično pravijo v Berlinu, se oзира ves svet v Ženevo, od katere vsak hip pričakuje usodepolnih odločitev. Toda teh odločitev pričakujemo zaman, ker jih še ne bo tako izlepa. Odločitev ne bo padla v Ženevi, ampak v palači Chiggi, kjer bo Mussolini že v kratkem dal povelje, da se prekorači abesinski Rubikon. Zaenkrat se Zveza narodov samo trudi, kako bi z rabinsko razlago paragrafov paktu odločitev čim delj odgodila in vprašanje takozvanih sankcij je samo uganjanje ljudi, ki bi radi kaj proti Italiji ukrenili, pa se ne upajo, dočim mnogi tega sploh nečejo. Resnica je samo ta, da v Sredozemskem morju stoji 177 vojni ladij Britanije, ki dokazujejo svetu, da so Angleži na vse pripravljene, na drugi strani pa imamo jasne izjave Mussolinija, da za Italijo ni več poti nazaj, ampak samo naprej.

V Ženevi so danes spoznali to, kar so nekateri pametni ljudje rekli že pred tremi tedni, ko se je odbor petih zastojni mučil s poravnavo spora, da bo Mussolini marširal in da je treba počakati, kaj se bo zgodilo v Abesiniji, to je, ali bo Italija naletela tam na nepremagljive ovire in bo morala biti pripravljena na časten kompromis, ali pa bodo črne srajce osvojile abesinsko visokogorje, ki ga Anglija proglašala za nedotakljivo. Naj zdaj Svet Zveze narodov, potem ko se je akcija odbora petorice ponesrečila, sestavi svoje končno mnenje in ga sporoči obojem strankama ali naj služi kot zavesa za pogajanje za kulisami ali pa naj se celo vsa zadeva čez kakšen mesec izroči plemenu Zveze narodov. — Na končni rezultat to ne bo imelo vpliva, zakaj Mussolini bo začel z vojno in samo od tega, ne pa od mrcvarjenja paragrafov v Ženevi zastopanih narodov, bo odvisno, kaj se bo zgodilo.

Čuden položaj, v katerega je zašla Francija

V zelo neprijeten in časih naravnost smešen položaj je zašel gospod Laval (pravijo v Berlinu). Ko je 7. januarja v Rimu podpisal prijateljski pakt z Italijo, ga je smatral samo za sredstvo za obkroženje Nemčije, kakor so zamišljeni kot enako sredstvo rusko-francoski, rusko-češki in rusko-rumunski pakt. Še sanjalo se mu ni, da bi se lahko zgodilo, da bo moral italijanski prijateljstvo plačati s polomom Zveze narodov. Na ta način se maščuje — pravijo v Berlinu — dvostrnost francoske diplomacije, ki skuša na eni strani zvariti koalicijo proti Nemčiji na podlagi paktov, ki predstavljajo sile, na drugi strani pa s pomočjo pravnih sredstev, katere ima v rokah Ženeva. Zaradi nastopa Anglije se pa ta dvostrnost ne bo mogla več vzdržati. Francoska politika je tako zelo navezana na Ženevo, da Laval nikakor ne more iztisniti iz Anglije tiste visoke cene za to, da se Francija zopet s polnim srcem vrne k ženevski politiki, kakor bi to Laval rad. Anglija se ni postavila za Abesinijo zato, da bi se v Evropi ustvarila kolektivna varnost s pomočjo kakšnih vzhodnih in jugovzhodnih paktov, za katere je francoska diplomacija zastavila ves svoj vpliv in spretnost, ampak izključno samo v interesu svojega imperija. Zato je Hoare sedaj na Lavalovo vprašanje, ali se hoče Anglija pridružiti vzhodnim paktom kot protiuslugu za to, da bi se Francija pridružila morebitnim sankcijam proti Italiji zaradi Abesinije, odgovoril, da se bo Anglija strogo držala določb pakta Zveze narodov. Kaj more Francija na to odgovoriti? Na eni strani izjavlja Anglija, da bo Francijo ščitila, če bi jo Nemčija napadla, ne da bi bil ta napad izzvan — kar mora Franciji zadostovati — na drugi strani pa si Anglija s tako izjavo ne veže rok, ako bi se v Evropi res zgodilo kaj nepričakovane, ker se bo v takem slučaju pač vprašala, ali gre res za neizvnan napad ali ne, in bi šele po tem določila svoje za držanje. Ne se tiče sankcij proti Italiji, pa pakt Zveze narodov ne pušča nobenega dvoma o tem, da bo Francija brez vsega primorana pridružiti se tem sankcijam, če Italija ne bo sprejela mnenja

je za evropski zapad vsled tega nevarna, ker islam vzbuja nacionalizem kolonijalnih narodov in ga z vsemi silami neti. Islam si danes lasti zaslugi, da je nosilec upora proti beli rasi. Na panislamskih kongresih je ta misel bila že ponovno izgovorjena.

Posebno pa se islam trudi zadnja leta, da združi in organizira Afriko proti kolonijalnim silam. V tem svojem prizadevanju je našel mogočnega zaveznika, namreč Japonce. Japonska danes jako podpira panislamsko gibanje in si prizadeva za vpliv med mohamedanskimi narodi. Rada nastopa kot posrednik med mohamedanskimi državami in je v zadnjem času sklenila več važnih državnih pogodb z mohamedanskimi državami. Vneto vabi v Tokio mohamedanske in zlasti arabske študente, kjer jih vzdržuje na državne stroške. Z Afganistanom, Arabijo, z Irakom in Turčijo je Japonska v tesnih prijateljskih stikih, istotako pa tudi z Abesinijo, kjer je prebivalstvo do 40% mohame-

dvanske vere. Predvsem pa se Japonska prizadeva, da z omenjenimi državami ostane v dobrih trgovskih zvezah. V ta namen je ustanovila v Kabulu (Afganistan) svoj konzulat in nedavno v Addis Abebi celo poslanstvo. Govori se celo o obnovitvi kalifata in sicer od japonskega mikada. Smisel te taktike je, da Japonska rabi pomoč islama za svoje velike načrte: združenje Azije kot zveze držav pod vodstvom Japonske in uničenje evropskega kolonijalnega gospodstva. Velikoazijska zveza, ki je bila pred kratkim ustanovljena v Tokiju, je duhovna nositeljica teh načrtov. V tej zvezi ima mohamedansko prodiranje dandanes svoj poseben pomen. Napačno bi bilo, ko bi se Evropa te nevarnosti ne zavedala. Ako postane islam zopet odločujoča svetovna sila tudi v političnem pogledu, potem bi needina in razkosana Evropa bila v prav tako nevarnem položaju, kakor je bila v 8. in pozneje od 15. do 17. stoletja.

Obroč okrog Rima se zožuje

Kar se tiče Rima — tako pravijo v Berlinu — se vedno bolj zožuje krog okrog Italije. Mussolini je rabil toliko časa za nameravani udar na Abesinijo, da se med tem znašli vsi faktori v Evropi, ki se morajo upravičeno bati premohi Italije. Mala zveza, ki se je dozdaj zadržala napram italijanskemu podjetju popolnoma nevtralna, če ga ni naravnost s simpatijami spremljala, se je zdaj morala končno odločiti za ženevsko politiko. Ta obrat je bil nujno povzročen po premisleku, kaj bi se zgodilo, ako bi kdo v Sredozemskem morju potisnil Anglijo nazaj v Atlantik in kaj bi se v tem slučaju zgodilo v Jonskem, Jadranskem in Egejskem morju. Prav zaradi tega se je tudi Litvinov moral odločiti vseskozi za angleško tezo, ker enega samega gospodarja v Sredozemskem morju ne Rusija, ne Mala zveza ne moreta trpeti. Isto velja za Grčijo in Turčijo.

Zveza narodov bo delala previdno

Ženeva, 27. sept. Zveza narodov, oziroma njen Svet, je večerj pod predsedstvom Guine Azuja, sklenila sledeče: Svet Zveze narodov se izpremeni v odbor trinajstorič, to se pravi, da je sestavljen iz vseh članov Sveta, izvemši italijanskega in abesinskega. Odbor trinajstorič bo sestavljal o abesinski zadevi svoje posebno mnenje oziroma poročilo. To poročilo je končno veljavno in če bi ga prizadeti stranki ne sprejeli, ima Svet pravico, da celo zadevo predloži plenumu Zveze narodov. Obenem pa ostane tudi odbor petorice skupaj in izda tako Italija kakor Abesinija še vedno možnost, da skleneta kompromis s pomočjo tega odbora. Za svoje lastno končno poročilo oziroma mnenje je Svet Zveze narodov stavil maksimalni termin 6 mesecev. V stvari pomeni ta sklep seveda samo odložitev vprašanja, ki ga Zveza enostavno ne more rešiti. Splošno se računa s tem, da bo Italija kmalu začela vojno in da bo potem Zveza itak imela zadosti prilike, da se zopet sestane, potem, ko bo že tekla kri.

Abesinija mobilizirala

Addis Abeba, 27. sept. Abesinski cesar je 25. t. m. oznanil po bobnarnih mobilizacijo. Na mejo je odšlo 500.000 mož, ki so se utaborili 30 km od demarkacijske črte. Abesinske čete se v nobenem primeru ne bodo meji bolj približale, ker se hoče cesar na vsak način izogniti temu, da bi mogla Italija označiti Abesinijo kot napadalec. Obenem je naprosil Zvezo narodov, naj odpošlje v Abesinijo komisijo, ki naj dogodne sama opazuje in se prepriča, kdo bo v danem primeru napadalec.

Danes slavi Abesinija praznik »miskador«, ki ga praznujejo vsako leto ob koncu deževne dobe. Svečanosti so se večerj popoldne zaključile z veličastno revijo vojske. Več ko 10.000 vojakov je defiliralo mimo svojega cesarja, med defilejem so pa abesinska vojska letala izvajala vaje. Pozornost vzbujala, da se je abesinsko letalstvo znatno okrepilo.

Italijani so se izkricali na arabski obali -

Angleži so jih zavrnil

Aden, 27. sept. Semkaj je dospela nujna depeša jemenskega kralja, da so se Italijani izkricali v Mokki. Obenem je sporočil kralj, da italijanske topniške ladje križarijo ves čas pred jemenskimi pristanišči, predvsem pred Hobeido. Nato so angleške topniške ladje, ki se nahajajo v Adenu, takoj odplule proti jemenski obali. Tukaj je komandant ugotovil, da so se Italijani kljub najstrožji prepovedi jemenske vlade res izkricali v Mokki. Angleški poveljnik je italijanskega opozoril, da je to nedopustno, naker so se italijanske čete zopet vkrcale na svoje ladje in odšle. Zaradi tega so zdaj angleške ladje ostale v arabskih pristanišjih, kakor jih je za to naprosil jemenski kralj.

Zelo nevarno orožje v rokah Anglije je tudi to, da je spravila sedaj Egipet popolnoma v tok svoje politike, čemur se Egipt v svojem lastnem interesu ne sme in ne more protiviti.

Mussolini pa se ne uda - Italija bo marširala!

Kar pa se Mussolinija samega tiče, vse to ni moglo spremeniti njegovega stališča. Res, da se je v zadnjih dneh vrnil k politiki Zveze narodov, kateri je izpočetka odrekal sploh vsako kompetenco, da razsoja v abesinski zadevi, toda ta Mussolinijev preobrat je izključno taktičnega značaja. On upa sedaj, da bo od Zveze narodov, oziroma od velesil, ki morajo računati z njegovo neizprosno doslednostjo, dobil na podlagi nekega paragrafa Zveze mandat nad Abesinijo, kar bi bil zanj najboljši izhod. Lahko bi poslal najmanj polovico svoje vojske nazaj, z ostalo pa napravil »policijski sprehod« in lahko položil roko na gospodarska bogastva Abesinije. Tako nastane sedaj edino vprašanje, ali bo Anglija za tak kompromis ali ne in vse kaže, da je Anglija baš v tej točki najbolj nepopustljiva, ker bi italijanski mandat nad Abesinijo najhujše nasprotoval njenim gospodarskim interesom v tej državi. V Rimu pa pravijo danes tako jasno, kakor že od početka, da bodo šli za tem ciljem do konca, naj se zgodi, kar hoče. —

Italijanska trdnjava v Egejskem morju

Berlin, 27. sept. AA. Po vesteh iz Grčije Italijani mrzlično utrjujejo dodekaneške otoke. Na otok Astrigodolos je prišlo 1500 italijanskih vojakov, ki zdaj otok utrjujejo. Na otoku Gerhatu je 25 vojni letal, 500 vojakov in dve vojni ladji. Tudi na otoku Rodu se dan z dnem izkrcavajo nove čete. Na Rodu so artileriji mnogo grških prebivalcev, baje zaradi njihovega prijateljstva do Angležev. Pri Talionu je zbranih mnogo rušijcev, podmornice in vojni letal.

Atene, 27. sept. AA. Vrhovni svet državne obrambe je sklenil ukreniti vse potrebno, da se učinkovito izvede nevtralizacija države. Obenem je sklenil vse storiti, da bo prebivalstvo oskrbljeno s potrebnim živežem, če bi bili transporti po morju otežkočeni.

Zasedanje ZN se samo prekine

Ženeva, 27. sept. c. Skupščina ZN je imela danes svojo zadnjo sejo. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se zaradi težav v sporu med Abesinijo in Italijo zasedanje ne zaključí, ampak, da se le prekine. Proti temu je nastopil samo italijanski delegat baron Aloisi, ki je povdaril, da ni nobenega razloga za to, da bi se zasedanje ne moglo zaključiti. Vendar pa je obveljal predlog predsedstva in je zasedanje prvič v zgodovini ZN le prekinjeno.

Pogodba za pogodbo se ruši

London, 27. septembra. AA. Današnji »Daily Express« doznava, da bo britanska vlada še pred koncem tega tedna poslala v Washingtonoto, s katero bo sporočila britanski vladi, da želi v bodoče imeti popolnoma proste roke pri gradbi linijskih ladij in da sploh namerava znatno okrepiti atlantsko brodogradnjo.

Ta nota bo pomenila posredno odpoved washingtonske pomorske pogodbe. Kakor znano, je Japonska to pogodbo že prej formalno odpovedala.

Nemški manevri

Kodanj, 25. septembra. AA. List »Socialdemokraten« poroča, da so snoči štiri nemška letala, ki se udeležujejo manevrov pri Varnemündu, preletela južni del otoka Falstra. List pripominja, da so enega teh aeroplanov opazili nad Gjedserjem, ko je vrget tri rakete pred vlak, ki se je ravno odpravljal s postaje.

List »Berlingske Tidende« potrjuje vest, da se nemška letala letela nad danskim ozemljem, zanika pa incident pri Gjedserju. Vendar tudi današnji »Socialdemokraten« vztraja v celoti na svojem sročnem poročilu.

Predsednik vlade je odredil najstrožjo preiskavo.

Tudi Argentina se pripravlja

Buenos Aires, 27. sept. AA. Argentinski parlament je odobril dopolnilni kredit 42 milijonov pesov za povečanje vojaškega in pomorskega letalstva.

Za mirne volitve v Klaipedi

Berlin, 27. sept. c. Danes so veleposlaniki Anglije, Francije in Italije obiskali znanega ministarstvo in tam sporočili, da je Litva dana vsa zagotovila, da bodo volitve v nedeljo potekle v redu in miru. V imenu svojih vlad prosijo Nemčijo, da naj s svoje strani storijo vse, da ne bo nikdo od zunaj motil volitev.

Vlada je povabila poslanike Anglije, Francije in Italije, da naj se udeležijo v nedeljo volitev v Klaipedi. Angleška vlada je že določila kot svojega opazovalca angleškega poslanika v Kovnu.

Dunajska vremen. napoved: Menjajoča se oblačnost in zvišanje temperature.

Velika nesreča v rudniku Rtanj

12 rudarjev mrtvih, 22 težko, 2 lažje ranjena — Slovencev mrtvih 6, težko ranjena 2, lažje ranjen 1

Boljevac, 27. sept. m. V rudniku Rtanj, ki je nekoliko kilometrov oddaljen od Boljevca v moravski banovini v bližini Zaječarja in ki je lastnina bratov Minch iz Boljevca, se je davi okoli pol 4 pripetila zopet strašna rudniška nesreča, ki je nastala zaradi eksplozije metana. Pri tej nesreči je izgubilo življenje 12 rudarjev, med katerimi so tudi sledeči slovenski rudarji: Peter Kukec iz Zagorja pri Litiji, Jakob Oblak iz Tolstege pri Laškem, Ivan Grošelj iz St. Lamberta pri Litiji, Karol Zidar iz Mirne na Dolenjskem, Anton Bračič iz Velike Varnice pri Ptuj in Franc Prašnikar z Vač pri Litiji. Težje je ranjenih 22 rudarjev, 2 pa lažje. Od slovenskih rudarjev sta težje ranjena Valentin Kalnik iz Loke pri Celju in Simon Rojček iz Konjice. Lažje je pa ranjen rudar Alekander Grm z Vrha pri Krškem.

Premogovnik v Rtanju je v obratu že okoli 30 let ter spada med večje rudnike v državi. Je tudi moderno opremljen, posebno, kar se tiče zračenja rogov. V zadnjem času je bilo v tem rudniku zaposlenih okoli 1200 rudarjev, med katerimi je skoraj večina slovenskih kvalificiranih rudarjev, ki doma niso imeli več zaposlitve ter so odšli za kruhom v Srbijo. V rudniku so delali rudarji v treh izmenjavah, od katerih je bilo v vsaki po 400 rudarjev, tako da je bil rudnik neprestano v obratu. Sloj premoga kopljejo tam v dveh nadstropjih, iz katerih so izpeljali številni rovi.

Kako se je zgodila nesreča

Snoči ob 10 je nastopila delo zadnja skupina 400 rudarjev. Ze knulu po prihodu so ti rudarji kljub brezhibnemu delovanju prezračevalnih naprav občutili, da se je pojavil strupeni plin, kar se je opazilo tudi na svetilkah. Službojoči nadzornik za zračenje rogov Vinko Gačnik ter nadzornik delavcev Jakob Oblak sta takoj alarmirala osebe izven rova, da naj pojača delovanje prezračevalnih naprav, kar se je tudi takoj izvršilo. V rovu, kjer se je pojavil metan, se je v tem času nahajalo 58 rudarjev, ki so se takoj nato, ko so prezračevalne naprave pričele pospešeno delovati, lotili dela.

Toda pri svojem delu so ti rudarji občutili, da se vedno odnekod prihaja plin. Okoli 3 zjutraj se je pojavil zopet v večjih množinah metan. Rudarji so se že pripravljali, da zapuste delo, ker so slutili nesrečo. Toda bilo je že prepozno, ker se je v naslednjem trenutku metan vnel, nakar je pretrgala stropnata eksplozija vse rove. V rovih je nastala strahovita panika. Rudarji so bežali na vse strani ter vpili: »Rešite se, bežite!« Težki sloji premoga so se začeli rušiti ter pokopavati rudarje pod seboj, v kolikor ti že niso bili pobiti od eksplozije same. Rudniške sirene so pričele takoj dajati znake ter opozarjati, da se je v rudniku dogodila nesreča. Takoj je bila organizirana reševalna akcija rudarjev, ki so se spustili v rove ter

pričeli reševati. Reševalna dela je vodil lastnik rudnika gosp. Minch. Reševalna skupina je mogla v začetku spraviti na površje samo nekaj rudarjev, ki so bili v bližini izhoda. Ko je opravila to delo, se je podala globlje v rove ter izpod premogovih plasti odkopavala pobite rudarje. K rudniku so prispeli takoj tudi družine rudarjev, katerih redniki so se nahajali v trenutku nesreče v rovu.

Izjava lastnika rudnika

O nesreči so bile takoj obveščene vse oblasti, ki so se takoj podale na kraj nesreče. Tako je med prvimi prišla komisija okrajnega glavarstva iz Boljevca. Danes popoldne je prišla v rudnik Rtanj tudi komisija iz Beograda, ki so jo odredili ministar za gozdove in rudnike, notranji ministar in ministar za socialno politiko in narodno zdravje. V tej komisiji se nahajajo načelnik rudarskega oddelka inž. Stevan Bosak, inšpektor za notranje zadeve Anton Čatič ter odposlanec ministrstva za socialno politiko inž. Lazar Savkov ter odposlanec Delavske zbornice, ki bodo skupno preiskali vzroke nesreče. Splošno se misli, da ni verjetno, da bi prišlo do nesreče vsled malomarnosti, ampak vsled višje sile. O nesreči v rudniku Rtanj je časnikiarjem podal pojasnila tudi lastnik rudnika g. Minch, ki je med drugim izjavil, da je do nesreče prišlo vsled eksplozije metana, ki je iz starega rova prodiral skozi razpoke premogovnih plasti v rov, kjer so se nahajali rudarji. Na samem mestu nesreče je bilo pred kakor tudi po eksploziji dvakrat več čistega zraka, kakor to zahtevajo varnostni predpisi. Sama pregraja, ki je zapirala stari rov, ni niti najmanj poškodovana. Na licu mesta so bile ves čas v obratu prezračevalnice. Skupina za reševanje je mogla takoj neposredno po nesreči brez uporabe reševalnih aparatov in brez mask, s katerimi rudnik razpolaga v dovoljni količini, prodreti do mesta nesreče in potegniti vse ponesrečene rudarje na površje. G. Minch dalje pravi, da je ta nesreča podobna onim, ki se dogajajo v ostalih premogovnih rudnikih, v katerih se redno ponavljajo plin metan, ki ogroža rudarje. Nesrečo je torej pripisati slučajni višje sile. Dolej pa se žal še ni našlo sredstvo, ki bi to nevarnost napovedalo.

IZJAVA MINISTRA JANKOVIČA

Beograd, 27. sept. m. Po prvih vesteh, ki so prispeli semkaj o veliki rudarski nesreči v rudniku Rtanj, so časnikiarji obiskali ministra za gozdove in rudnike g. Jurja Jankoviča in ga naprosili za nekaj podatkov o tej nesreči. Minister dr. Janković je izjavil, da še pričakuje točnejša poročila o nesreči, za sedaj pa lahko pove samo to, da je nesrečo povzročil plin metan. Minister je dejal, da je rudnik Rtanj opremljen z najmodernejšimi stroji in tudi z ventilacijo, ki je montirana po vzgledu najboljših opremljenih rudnikov.

Uredba o znižanju plač se bo nekoliko popravila

Beograd, 27. sept. m. Odbor ministrov je imel danes zopet sejo v kabinetu finančnega ministrstva, kateri so prisostvovali finančni ministar dr. Dušan Letica, trgovinski ministar dr. Vrbanič, ministar za gozdove in rudnike Gjura Janković ter kmetijski ministar Svetozar Stanković. Na seji so ministri, člani tega odbora, pretresali razna resorna vprašanja ter uredbo o reguliranju kmetijskih dolgov. Razpravljali pa so tudi o zadnji uredbi, s katero so bile znižane plače državnemu in samoupravnemu uradništvu. Po končani seji je prvi zapustil kabinet trgovinski ministar. Navzoči časnikiarji so ga takoj obstopili ter ga vprašali, ali se je na današnji seji v resnici kaj govorilo o omenjeni uredbi. Dr. Vrbanič je časnikiarjem po-

trdil te vesti ter je v zvezi s tem izjavil, da se bo uredba »verjetno nekoliko retusirala«. Zato so časnikiarji obiskali ministra za gozdove in rudnike Gjura Jankoviča. Tudi z njim so govorili o omenjeni uredbi ter navajali nekatere slučaje uradnikov, ki so bili s to uredbo precej prizadeti. Gjura Janković je ob tej priliki časnikiarjem glede teh slučajev izjavil: »Za vse te slučaje zbirmo podatke ter bomo pri očitno velikih krivicah izvršili potrebne korekture.« Nato so nekateri časnikiarji ministru dejali, da po eni verziji znaša efekt znižanja uradniških plač blizu 1 milijarde dinarjev. Gjura Janković je energično demantiral to verzijo ter naglasil, da znižanje uradniških plač znaša skupno samo okoli 380 milijonov dinarjev.

Imenovanje novega predsednika in podpredsednika mariborske občine

Maribor, 27. sept. Dosedanji predsednik občine g. dr. Lipold Franjo in podpredsednik g. Golouh sta bila razrešena z bankskim dekretom svojih poslov in na njuno mesto imeno-

vana za predsednika g. dr. Alojz Juvan, advokat v Mariboru in g. Franjo Zebot, bivši narodni poslanec v Mariboru. Občinski svet je razpuščen.

Nemčija izkorišča priliko

Nova trozveza v Evropi

Francija pozivlja Italijo in Anglijo k složnosti

Budimpešta, 27. sept. b. V zvezi z Gombösovim potovanjem v Nemčijo se naknadno čuje, da se je madjarski ministrski predsednik že pred nekaj dnevi sestel v Zakopanah z Ribentropom in so bili pri tej priliki navzoči tudi nekateri poljski politiki, med njimi tudi nekaj generalov. Pri tej priliki se je razmotrivalo vprašanje nemško-poljskega zblizanja in prijateljstva in kakor se zatrjuje, je vse pripravljeno za sklenitev poljsko-nemške-madjarske zveze. Za ta korak sta se odločila Poljska in Madjarska po sklenitvi češkoslovaško-sovjetske in romunsko-sovjetske pogodbe. Gombös se nahaja na lovu v Vzhodni Prusiji poleg poljske meje, kjer se istočasno lahko sestaja s poljskimi in nemškimi državniki. Pričakuje se, da bo Gombös jutri v soboto, najkasneje pa v nedeljo prišel v Berlin, kjer ga bo na letališču pričakoval nemški zunanji ministar von Neurath ter ga odpeljal k državnemu kancelerju Hitlerju.

Pariz, 27. sept. b. Tukajšnji tisk posveča veliko pozornost Gombösovemu potovanju v Berlin in listi prinašajo svoje članke z debelo tiskanimi črkami. Splošno prepričanje je, da se hoče skleniti nova trozveza v srednji Evropi, ki je bila že popreje pripravljena po Papenu, Göringu in Makensenu v Budim-

pešti. Gre za črto Berlin—Varšava—Budimpešta, ki se bo po informacijah pariškega lista najbrže podaljšala še naprej (Rim?). V pariških političnih krogih pripisujejo tem dogodkom izredno velik pomen. Listi so mnenja, da je treba vsekakor razčistiti sedanjo krizo in zagotoviti sodelovanje Italije v fronti zapadnih velesil. Zaradi tega bo Francija nadaljevala svojo akcijo za pomiritev v Zenevi in za rešitev italijansko-abesinskega spora tako, da v njem ne bosta angažirani in absorbirani niti britanske, niti italijanske vojne sile. Posebno pozornost posveča potovanju Gombösa v Berlin, »Matine«, ki pravi, da se z ozirom na sedanji mednarodni položaj ne smejo prezreti pogajanja, ki se vodijo med Nemčijo, Poljsko in Madjarsko, enako pa se teh pogajanj ne sme tudi podočjevat. List sicer ne veruje, da bi že zdaj prišlo do sklenitve nemško-madjarsko-poljske zveze, nobenega dvoma pa ni, da se bo v Berlinu razmotrival mednarodni politični položaj in da se bodo pri tej priliki položili temelji za bodočo skupno akcijo, ki zapadnim velesilam nikakor ne bo všeč. Ravno iz tega vzroka je potrebna enotna fronta proti manevru, ki prihaja iz Nemčije, da se pravočasno zavre val, ki grozi s severa.

V vednost upokojevcem

Beograd, 27. septembra. AA. Zaradi nove uredbe o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih nameštencev, ki zahteva ponovno izračunavanje pokojnin, se bo izplačilo pokojnin za mesec oktober nekoliko zakasnilo. Čeprav forsirano izdelujejo plačilne naloge, vendar vsi upokojenici to pot ne bodo mogli dobiti pokojnine že prvega, kakor doslej. Oktobrske pokojnine se bodo izplačevale postopno, kakor bodo plačilni nalogi izdelani, vendar tako, da bodo do 10. oktobra vse pokojnine že izplačane.

Osebnosti

Beograd, 27. sept. m. Z odlokom ministra za pošto in brzojavo je premeščena na poštini urad v Soštanj Ena Burdijan, dosedaj v Celju. Z odlokom v. d. glavnega ravnatelja jugoslov. drž. železnice sta premeščena po potrebi službe Jože Bukovec na postajo Lekenik, dosedaj na postaji Banja Luka predmestje, in Fr. Zupančič iz postaje Novi Sad na postajo Vinkovci.

Beograd, 27. septembra. Premeščen je za kontrolorja v VII. skupini strojnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani Otakar Zebaher, kontrolor iste skupine v kurilnici v Kraljevu.

Samoumor dveh zaljublencev

Ptuj, 27. sept.

Po Ptuj se je danes bliskovito raznesla vest, da so pri Dornavi našli dvojici mrtvih ljudi, ki sta si končala življenje. Večerja proti večeru sta šli dve mlajši, boljše oblečeni osebi skozi Dornavo in vpraševali soprogo tamosnjega učitelja, ali je v Dornavi kakšna gostilna. Od tedaj naprej ju ni nihče več videl. Na njavih okoli Dornave so ljudje trgli koruzo in tikve. Hud mrliški duh, ki se je širil po njivi, jih je opozoril na odkritje strašnega dogodka. Sredi njive sta ležali trupli dveh mladih ljudi, lanta in dekleta. Za njima je ležala slatinska steklenica, v kateri je bilo še skoro polovico lizola. Poleg je stala tam tudi politerska steklenica z žganjem. Steklenica z lizolom je pričala, da sta si oha omenjena nesrečno zvela s tem strupom življenje. Pri dekletu so našli v torbici listek z ime-

Velike vaje naše vojske

Brško, 27. sept. AA. Drevi ob 7 se začne veliki manevri, kakršnih naša država še ni imela od osvoboditve. Ob tej uri bodo vsi poveljniki enot dobili svoja povelja.

Manevre vodi general Radiša Krstič, njegov načelnik generalnega štaba je Vladimir Antič, pomočnik pa general Luknić. Pri manevrih bo sodelovala cela divizija vojnega sestava kot severna vojska in en oddelki kot južna vojska. Severna vojska ima nalogo prekorati Savo pri Brškem, južna vojska, sestojeca se iz enega oddelka, pa se ima upreti prehodu nadmočnega sovražnika z vsemi silami in aktivno braniti reko. Voditelj manevrov vodi prvo in drugo vojsko in bo dajal vsak dan nove naloge. I pri prvem i pri drugem delu so določeni sodniki, ki imajo vršiti nadzorstvo, da se bodo navodila točno izpolnjevala. Določiti imajo vse podrobnosti tistega, kar bi se dejansko dogodilo v vojni, kakor n. pr. dognati, ali je katera četa popolnoma poražena, koliko mož je vjetih, izgubljenih itd. Skratka oboje čete bo, stalno vodil voditelj manevrov general Krstič, sodniki bodo pa skrbeli, da se bodo izpolnjevala izdana povelja. Zato nima nobena stran polne iniciative, temveč bosta vršili samo tehnične naloge. Cilj manevrov je preizkušnja naših čet, kakšne so pri izpolnjevanju in izvajanju tehniških nalog, preizkušnja človeškega materiala ter preizkušnja delovanja, poveljevanja in sploh cela slika izpolnjevanja zadanih nalog.

Danes je general Krstič sprejel novinarje in skupaj z načelnikom štaba generalom Antičem podelil novinarjem pomen teh manevrov.

Na prvi pogled zbija pozornost naš sijajni človeški material in izvrstna pripravljenost naših vojakov. Pri manevrih sodelujejo na obeh straneh vojski iz vse naše države, ker so oddelki in polki kombinirani in sodelujejo v glavnem kadrovi, vendar je mobiliziranih tudi nekaj rezervistov za vojno izpolnitve posameznih enot. Rezervisti so se odzvali 100%. Pozornost zbija, da so se prijavili poveljstvom z največje naglie, mnogo prej, kakor bi po programu morali prispeti na določena mesta. Vse te vojske preveza isti duh, duh vojske z najvišjo vojaško tradicijo, duh vojske, poln samopremagovanja. Ta duh se zreali tudi pri vseh pripravljajalnih delih, ki so se izvršila mnogo prej, kakor se je moglo pričakovati. Skratka, vojski se polni sil, tistih sil, s katerimi izpolnjujejo najvišje naloge pri obrambi junaške države.

Severna vojska sestoji iz ene divizije v popolni vojaški formaciji. Sestavljena je iz treh pehotnih polkov, vsak polk pa iz štirih bataljonov, od katerih ima vsak vse ostale oddelke, kakor zahteva normalni ustroj. Tu so strojnica, pionirski oddelki, vojaško poveljstvo in četna poveljstva. Dalje vsi drugi deli kakor topništvo zoper letala, konjeniški polki, kolesarski bataljoni, pionirski bataljoni, pionirski čete, balonske čete, letalska eskadra, pekovski in mesarski oddelki itd.

Južna četa, ki se bo uprila prehodu čez Savo, se imenuje tuzlanski oddelki in sestoji iz enega polka v vojni formaciji. To je 25. peh. polk. Oddelki imajo svoj topniški polk, protiletalski bataljon, konjeniško eskadro, letalsko eskadrijo, svoje skladišče, pekovski in mesarski oddelki, avtomobilsko poveljstvo itd.

Cesta od postaje Gunje, ki gre k savi 1 km daleč, cesta ki ni bila desetletja in desetletja zgrajena, ki je ni poznala niti bivša Avstro-Ugrska, se naša država od osvoboditve, je bila zgrajena s vojaškimi rokami v treh dneh. Čeprav se takšne ceste zgrade mnogo počasneje, čeprav vreme ni bilo najlepše, je naša tehnična četa pod poveljstvom majorja Ihtvanoviča z neverjetnim samopremagovanjem in medsebojnim tekmovanjem izvršila gradnjo te ceste prej ko v treh dneh, kar zbija občudovanje pri vseh okoliščinah, ki so dolež misliti, da ni ljudi in ne države, ki bi bili

zmožni kaj takega napraviti. Z vseh strani marširajo čete in se še zmerom vrše pripravljajala dela. Najživahnije je v pontonski vojašnici, kjer je v neki najhiti bišici zbran štab, ki bo vodil manevre v vojašnici pri štabu bodo spali vsi časniki, ki bodo službovali pri manevrih, od podpolkovnika pa do podporočnika, in istih prostorih na spartanski način.

Danes popoldne ob 11.20 je prispel poseben vlak iz Beograda. Z njim so se pripeljali najvišji vojaški poveljniki, ki bodo kot gledalci prisostvovali manevrom. Prišel je tudi vojni svet in zastopniki ministrstva vojske in mornarice. V imenu vojnega sveta so prišli generala Milanović in Belič, dalje načelnik glavnega generalnega štaba general Marič, pomočnik ministra za vojsko in mornarico general Petrovič, načelnik prometnega oddelka general Brašič, načelnik operativnega oddelka general Miko Živković, komandant inženerstva, general Radenković, inšpektor konjenice, general Ječmenič, inšpektor pehote, general Grzur Ristič, načelnik oddelka za pouk, general Jovan Antič.

Voditelj manevrov general Krstič je sprejel generale in se najprej pozdravil z generalom Milovanovićem. Potem so zastopniki oblasti pozdravili generaliteto. General Milovanović je pri tej priliki vprašal župana, ali se veseli gostov.

Generaliteta se je nastanila v Brškem in sicer v hotelih »Posavina« in »Jugoslavija«. Na trgu se je zbrala velika množica ljudi, da vidi zastopnike naše vojne uprave. Tuji odposlanci ne bodo stanovali v Brškem; prišli bodo šele v nedeljo, ko bodo manevri dosegli vrhunec in se bodo nastanili v Bjelini. Od tujih delegatov se bosta naših manevrov udeležila dva francoska majorja, naša vojaška stajista major Lamotte in major Roulant.

V. gimn. razred v Murski Soboti

Beograd, 27. sept. m. Po dolgi borbi prekmurskega prebivalstva je na intervencijo obeh slov. ministrov dr. Korošca in dr. Kreka sedaj na predlog prosvetnega ministra Stošoviča s kraljevim ukazom odprt 5. razred na gimnaziji v Murski Soboti kot samoupravni razred.

Odlikovanje naših novinariev

Beograd, 27. sept. m. Na predlog predsednika kraljevske vlade in zun. ministra so odlikovani skoraj vsi člani odborov časnikiarske Male zveze, in sicer člani jugoslovanskega, češkoslovaškega in romunskega odbora. Od slovenskih časnikiarjev sta odlikovana dr. Lojze Kuhač, urednik »Slovenec« z redom sv. Save 4. stopnje ter Stanko Virant, glavni urednik »Jutra« z redom sv. Save 3. stop.

Beograd, 27. septembra. m. Novoimenovani pomočnik bana dravske banovine dr. Stanko Majcen je bil danes popoldne ob 11 sprejet v avdienco pri kraljevem namestniku dr. Radenku Stankoviću.

Beograd, 27. septembra. m. Novoimenovani referent za osnovno šolstvo dravske banovine v prosvetnem ministertvu Fran Erjavec bo prevzel svoje posle prihodnji četrtek.

Zagreb, 27. septembra. b. Zdravniški pripravnik so sklenili, da se odlegajo delu za 14 dni iz protesta, ker je mnogo zdravnikov brezposelnih, medtem ko bolnišnicam zdravnikov primanjkuje.

Ljubljana, 27. septembra. AA. Za dneve od 16. do 21. oktobra 1935 je razpisala kr. banska uprava politični shod v zvezi z razlavitveno razpravo za prvi del gornje prode v upravnih občinah Tržače in Boštani.

nom Ledinek, pri fantu pa z imenom Fras. Oba listka pričata, da morata biti oba iz okolice Maribora. V resnici so našli v dekletovi torbici tudi potrdilo mariborske bolnišnice od meseca avgusta, razen tega pa še nekaj lističev tvornice Doctor in drug, iz česar se da sklepati, da je bila tam uslužbena. Natančne identitete še ni bilo mogoče ugotoviti.

Strahovit tajfun

London, 27. septembra. AA. Reuter poroča iz Tokija, da so včeraj štirje japonski rušilci zašli v strahovit tajfun. Dva rušilca sta hudo poškodovana. Naknadno so ugotovili, da je ta tajfun zahteval 230 človeških žrtv. Razen tega je utonilo 54 častnikov mornarice in mornarjev pri vajah vojnihi ladij ob obali, ker jih je zalotil tajfun. Orkan je porušil 80.000 hiš in 190 mostov.

Pariz, 27. septembra. AA. Pri Saini-Nazairu je trčil neki tovorni avto v tovorni vlak. Avto je padel po strmini in potegnil za seboj lokomotivo in en vagon. Ena oseba se je ubila, druga je pa nevarno ranjena.

Hmelj

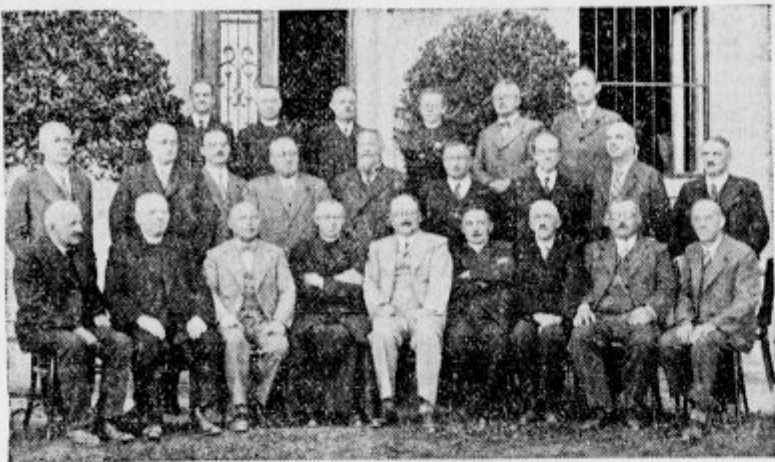
Za t. c. 27. septembra. Pri neizpremenjeno živahnem zanimanju in povpraševanju za vse vrste blaga se z nakupovanjem letošnjega pridelka nadaljuje. Za res izbrano prvovrstno in tudi v barvi brezhibno gladko zeleno blago je tendenca izredno čvrsta ter se je plačevalo danes že do 31 Din in nudilo z napitino že tudi do 32 Din za kg. Ker pa je tako blago že zelo redko in le še v prav čvrstih rokah, večina kupcev išče le bolj povprečno prvovrstno in drugovrstno blago, za katero je tendenca prav tako razmeroma živahna in se plačuje po 24—29 Din za kg. Tudi za slabše blago je zanimanje in pridobiva na ceni. Presoja kakovosti različnega blaga je pri posrednikih kupcev prejšnjem zelo različna in neenotna.

Za t. c. 27. septembra. Na tržišču hmelja je razpoloženje neizpremenjeno mirno. Prav tako so ostale neizpremenjene v glavnem tudi cene in se pri mirni zaključni tendenci plačuje za 29—35 Kt t. j. 52—63 Din za kg boljšega in najboljega blaga.

35 letnica mature

Po 35 letih so se spodaj imenovani ljubljanski maturanti iz leta 1900 sešli, da obnovijo spomine na maturo, ki je že tako daleč za njimi. 73 jih je leta 1900 maturiralo, 48 jih še živi. K spominski slavnosti jih je prišlo 24. Ob 10 zjutraj smo se na Rožniku v molitvi spomnili umrlih tovarišev, nakar smo se podali v Bellevue. Slišali smo običajna poročila o maturi, o usodi tega in onega itd.; izvedeli smo, da živijo

od naših bivših profesorjev samo še trije: kanonik dr. Ivan Svetina v Ljubljani, dr. Gratzky pl. Wardeng v Gradcu ter dr. H. Hintner v Welsu; od prvih dveh smo prejeli lepi spominski pismi. Zabava je bila vsesok neprijetna, živahna, izredno prijateljska. Življenje poteka. Koliko ga je za nami! Koliko še pred nami? — Tle tovariši smo se sešli:

Spodaj od leve na desno: Peter Keršič, preds. okr. sod. v Lj.; Pavel Zajc, katehet v Lj.; dr. Vinko Šarabon, prof. v Lj.; Viktor Kopatin, profesor S. J. v Lj.; dr. Egon Starč, odvjetnik v Lj.; Ludvik Klobič, okr. glavar v Celju; dr. Henrik Steska, sodnik upr. sod. v Celju; Anton Kralj, tajnik Zadr. zveze v Lj.; dr. Karel Capuder, prof. v Lj. Srednja vrsta: Franc Gornik, žel. ur. v Lj.; Franc Poljane, rač. nadsvetnik v Ljutomeru; Vinko Borštnar, banski svetnik v Lj.; dr. Pavel Pestotnik, prof. v Lj.; Albin Zajec, v. rač. inšp. v Lj.; Oton Kette, banki svetnik v Lj.; Josip Stojce, častnik v p. v Lj.; dr. Franc Černe, dir. Mestne hranilnice v Lj.; dr. Janko Kersnik, dir. Kmetске posoj. v Lj. Gornja vrsta: dr. Avgust Schweiger, zobozdr. v Lj.; Jernej Podbevšek, župnik v Škofji Loki; Peter Bradaska, v. žel. kontr. v Lj.; Franc Zajc, župnik v Črmošnjicah; Avgust Zadnik, v. žel. kontr. v Lj.; Ivan Mrak, v. žel. inšp. v Ljubljani.

Okrog Afrike Med južnoafriškimi Nemci

Piše prof. dr. I. Knific

XXI.

Kitov zaliv (J. Z. Afrika), 10. avg.

Iz Lobita v Angoli plovemo v Kitov zaliv (Jugo-zahodna Afrika). Zjutraj nas je presenetila huda megla; sirena je tulila. Sicer pa po tej progi vozi prav malo parnikov; ni se bati neljubega trka. Saj še ptice ne vidimo; prijaznih galebov že tedne in tedne pogrešamo. Nekaj malih ptic pač leta nizko nad morjem in seda na vodo; nekake lastovke so, ki se pa za nas ne zmenijo. Ko se megla razkadi, vidimo na obzoru rjavo črto, rob južno-afriške pušave.

Med potniki se je čez noč izvršila sprememba. Bele obleke so večinoma izginile, temne prihajajo na dan. Saj ima Južna Afrika zimo, ko je pri nas poletna vročina; tukaj pomeni avgust, kar pri nas februar. Ravno kar imamo zgodnjo pomlad, ki bi bila mrzla, da je ne blaži morje.

Mlada »Idrijčanka« se je vrnila v obednico. Ploskali smo ji k ozdravljenju, pa je sramežljivo sedla k mizi in držala robce pred njo; izbila si je dva zoba, ki jih bodo v nežna usta vstavili v Kapskem mestu, kjer bomo počivali tri dni.

Zvečer je naša trojica iz kabine 161. obhajala — slovo. Najstarejši član g. Koethe je drugi dan izstopil v Kitovem zalivu. Blizu Vindhuka, glavnega mesta te kolonije, imata hči in zet posestvo; biti mora veliko, ker redita 1000 goved; koliko imata ovac, kokoši in drugih živali, tast ne ve. Živinojara in mlekarstvo ju redi; s poljedelstvom ni prida. Čez »poletje«, tja do aprila, ostane pri mladih, nato se vrne v Nemčijo. Gostil nas je, bilo nas je pet, s pivom, grogom in džinom. Zahvaljeval se nam je za vsjo prijaznost. Joka ni, ginjen pa je bil. Pet tednov smo prebili v isti celici in se privadili drug drugemu kot brat bratu. Se pri odhodu mi je stisnil roko: »Ohranite me v dobrem spominu, kakor bom jaz vas v najboljšem.«

Dva dni je moral čakati na vlak, ki dvakrat na teden vozi v notranjost dežele. V celici je sedaj prostora dovolj. Z gornje postelje sem se preselil na spodnjo, kar je mnogo udobnejše, ker ni treba lažiti po lestvi. Koliko časa ostaneva sama, se še ne ve; do Kapskega mesta vsekakor.

Zjutraj smo se zbudili v Kitovem zalivu; Angleži mu pravijo Walvis Bay; to je prvo in boljše izmed obeh pristanišč te kolonije. Ima do 2000 prebivalcev, 800 belcev in 1200 črncev, močnih Hererov. 1878 je Anglija proglašila zaliv in okolico s polumerom 24 km za svojo last, medtem ko je bila vasa druga

Južno-zahodna Afrika, velika za štiri Jugoslavije, nemška naselbina. Zato Walvis ni uspeval, dokler po vojni niso Nemci izgubili te kolonije, ki jo je sprejela v upravo Jugoafriška Unija. Pustili so pa Nemcem veliko pravice; saj je Anglež v tem oziru širokogruden. Jugoafriška Afrika ima sicer jugoafriški denar in nima z Unijo carskih mej, upravlja pa se samostojno. Sedež vlade je Vindhuk, kakor je bil že pod Nemci; tam je tudi parlament 18 poslancev, med katerimi je 7 Nemcev.

Luka Kitovega zaliva je izvrstna; p. niki pristajajo ob dolgem nasipu, ki so ga začeli graditi pred 10 leti in so zanj žrtvovali 150 milj. Din. Mogočni žrjavi dvigajo tovore in jih mečejo v prostorna skladišča. Cel dan in vso noč so razkladal les in železje (cevi in traverze). Za temi poslopji je velika — klavnica. Iz vse dežele pošiljajo semkaj živino; tu jo koljejo, 12.000 na leto ali 40 na dan; mogli bi pa vsak dan pobiti 200—300 komadov, ko bi jih bilo mogoče razpečati. Glavni odjemalec so sedaj — Italijani pred Abesinijo, kamor pošiljajo povprečno 50 zaklanih živali na dan.

Za klavnico stoji sivi kolodvor. Walvis je namreč začetna postaja proge, ki vozi preko cele kolonije in je v zvezi z južnoafriškimi, kapskimi progami. Tir je širok 106 cm, tako zvana »kapska širina« (= 3 čevlje in pol). Mi bi železnico imenovali »ozko-tirno« (v Evropi je navadna širina 143 cm), v Afriki je pa to »normalna širina«, ker je »ozki tir« širok le 60 cm.

Drugače je pa Walvis neizrečeno dolgočasen. 100 km od morja se namreč razteza gola pušava brez rastlinstva; samo rjavi pesek vidiš in gole skale; veter, ki piše slabeje ali močnejše, raznaša pesek na vse strani, da so vsa pota zametena in hodiš vedno po mehkem, kar ni prijetno. Za bodoče »mesto« so napravili načrt ulic, ki se bodo križale pravokotno. Zaenkrat je zgrajenih samo nekaj hiš v dolgi ravni črti. So to trgovine, 2 hotela, 2 banki, pisarne podjetij, stanovanjska uslužbenec, v ozadju pa zamorska naselbina pritihih barak. Gorje mu, kdor mora bivati v Walvisu; saj mora skopneti od dolgega časa. Par ur hoje med sipinami me je spravilo v slabo voljo.

Važen je v tem zalivu ribji lov. Ime pove, da že od početka v teh vodah love kite, še sedaj do 400 na leto, ne v zalivu samem, ampak daleč na morju. V Walvisu jih predelejuje; dobivajo kitovo olje, kosti pa spreminjajo v gnojila. 20 jadrnic lovi ribe, ki jih razpošiljajo nasoljene, posušene in prekajene.

vse vrednote, s katerimi je Cerkev dvigala moralo in delavnost naroda. Tudi naš napred, kot ves svet, zaživlja novo dobo, tudi pri nas gledamo tip novega človeka. Toda, če nekateri mesto starega Boga na oltar postavljajo snov, materijo, stroj in se opirajo s krvavim razizmom, pa mi pričakujemo miru v človeški družbi in miru svojih duš samo v nadaljevanju krščanskih tradicij. Ker ste vi od Pax romana istega mišljenja z nami, vas iskreno pozdravljamo. Posebno ste nam dobrodošli, ker nam dokazujete, da nismo sami teh misli, ampak da imamo brate po vsem svetu. Čim več vas bo pri Pax romana, toliko bližje bo mir sveta miru Gospodovemu. Iskrene besede najvišjega zastopnika vlade na Slovaškem so napravile na vse globok vtis. Nato so pozdravili kongres še za univerzo Komenskega dr. Babar in prof. Chollert, za mesto Bratislava dr. Kovač in za slovaške akademike dr. Zvrškovce. Predsednik je prečital pozdravna pisma in brzojavke kard. Pacellija, osebnega tajnika prezidenta Masaryka v njegovem imenu, kancelarja dr. Sušnika, ki je sam prej sodeloval pri Zvezi Hlinkove mladine itd.

Nato je bil prečitan referat prof. Hrušovskega o katolicizmu v Českoslovaški, v katerem je bila dobro poudarjena bogata zgodovina katolicizma v teh deželah (Slovaška — semper fidelis) in upanja, ki jih posebno veličastni katoliški shod v Pragi daje za to, da se bo tudi v bodočnosti katolicizem zavedal svoje moči in važnosti in posebno katolicizem slovanskih narodov, katerega posebni cilj mora biti: vse Slovane združiti

Dolgega čas nas je rešil izlet v Svakopmund. Po kosilu smo se odpeljali v 35 km oddaljeno mesto. Ozki vagončki, tresejo se na vegastih tračnicah, vozimo se pa vendarle z železnico, s hitrostjo osebnega vlaka. Nekaj časa nam razkazuje sipine, nato pa nas privede k morju. Tu vidimo četeo flamingov, visokih, slokih ptic rdečkaste barve, stoječih v plitvi vodi. Drugod se morje zaletava v razbitine motornega čolna. Na desni pa pesek, pesek, rjavi pesek. Zdrknemo čez lesen most, ki vodi čez suho strugo reke Svakop. Redko tukaj dežuje, če pa dežuje, naraste reka v hudournik, ki napravi mnogo škode.

Po eni uri vožnje v zatohlih kupejih, v katere se vstopa le od strani, mi bi rekli »predpotopnihi«, dasi čedno opremljenih, izstopimo iz »posebnega vlaka«, ki so ga nam na ljubo sestavili, na lepem kolodvoru mesta Svakopmund (= Svakopovo ustje). Zelenica v pušavi, letovišče in kopališče, jako čedno mesto s 1150 belci in 500 črnei. Okolica je sicer gola, v mestu so pa zeleni vrtovi krog hiš, seveda vse umetno zasajeno in vzdrževano. Poleg poslopj so napravili lesen pločnik, ki ga morajo neprestano snažiti, ker ga sproti zametava pesek. Istotako morajo tudi progo vedno čistiti, sicer bi jo sipine zasule. Ulice v mestu so široke, pa ne asfaltirane; avto vozi — po mehkem natresenem prahu.

Čudil sem se, da je mesto ohranilo povsem nemški značaj. Ulični napisi samo nemški: Kaiser Wilhelmstrasse, Moltkestr. itd. Osem hotelov je v mestu, sama nemška imena: Kaiserhof, Fürst Bismarek, Strand, Europäischer Hof. Tudi trgovine so povečini nemške, polniha govornica nemška, skratka: Anglež pusti vse pri starem. V mestu je — poleg vladne angleške — nemška višja deška in dekliška šola, oboja s penzionatom, po naše: realka z gimnazijskimi vzposrednicami.

Tudi v Vindhuku je taka srednja šola. Leta 1930 je imel ta zavod 279, oni v Svakopmundu 357 dijakov. Je pa v koloniji še mnogo drugih nižjih nemških šol. Kjerkoli je dosti nemških otrok, imajo državne šole nemške vzposrednice. Penzionati so potrebni, da med šolskim letom tam stanujejo otroci staršev, ki so razkropljeni po deželi. Nekaj posebnega so farmske šole. Kjer prebiva nedaleč vsakehi več kmečkih družin, ki imajo vsaj deset šolskih otrok, zaprosijo za šolo; sami preskrbe poslopje, država jim pošlje in plačuje učitelja.

Poslopja v Svakopmundu so jako čedna. Tu so 3 banke, knjigarna, tiskarna, več to-

ERASMIK

TOALETNA MILA IN PREPARATI

Vaše zobe
boste obvarovali z
ERASMIK
MILOM IN PASTO
ZA ZOBE

Za ugodno
brilje uporabljajte
ERASMIK
MILO ZA
BRILJE

varen, restavracij in kavaren. Trikrat na teden izhaja Svakopmunder Zeitung. Sicer pa gospodari tod huda denarna kriza. Stopil sem k nekemu urarju. Tožil mi je, da bo vse bankrotiralo; cel mesec izkupi za tri funte (700 dinarjev), kolikor je pred vojsko izkupil v enem dnevu; saj bi se izselil, pravi, pa ima hišo in veliko posestvo. Mnogo nemških izseljencev pa trdi, kakor hudo se jim sicer godi, v Nemčijo da se ne vrnejo, ker tam ni svobode.

Saj ni čudno, da mesto životari, ko nima niti luke več. Pred vojno so Nemci tod tvorili; zgradili so več sto metrov dolg most v morje, toda vsled hudega valovanja je bilo vkrnavanje in izkrevanje prav nevarno; včasih je parnik na razburkanih valovih čakal po več dni, da je raztovoril. Angleži so luko opustili; leseni most še stoji, ves vegast, toda — na suhem; morje je luko zasulo s peskom. Svakopmund je postal elegantno kopališče. To in pa šole ga vzdržuje propasti.

Kaj pa moj »konjiček«: katoliška cerkev? Tudi ta je tu in župnik in sestre benediktinke. Večina prebivalstva je protestantske vere; imajo veliko, vedno zaprto cerkev. Sredi mesta pa stoji nizka, lesena stavba, prav čedna katoliška kapela. Sestre vodijo bolnišnico in penzionat; postrežejo pa tudi tujcem. Prednica mi je pravila, kako mila je tod »zima«, kako zdravo je tukajšnje podnebje. V Vindhuku, 1700 m nad morjem, ljudje bolehalo na srečo in se hodijo semkaj zdraviti po nekaj tednov na leto.

Na pokopališču so potniki položili venec na grob braniteljev nemške kolonije ob začetku svetovne vojne. Izlet v Svakopmund nas je osvežil.

Rak se zdravi z rentgenovimi žarki

Izveleček predavanja dr. Kunsta, šela rentgen-zavoda drž. splošne bolnice v Ljubljani, v tejaju, ki ga je priredilo Jugoslov. društvo za proučevanje in zatiranje raka, dne 25. sept. 1935.

Rak je v prvi vrsti bolezen civiliziranega človeka in morda ni samo slučaj, da je tudi zdravljenje raka mogoče le z modernimi tehničnimi pripomočki. Primitivnih metod za zdravljenje raka je več in se v medicini periodično ponavljajo, to pa radi tega, ker so tudi vsa najmodnejša sredstva v pretežni množini slučajev še nezadostna.

Razen operacije se danes rabi izključno le radium in pa rentgenoviji žarki. Na nekaterih klinikah se uporablja izključno le obsevanje, brez operacij, to pa je mogoče le tam, kjer imajo zadostna sredstva za nabavo dragocenih aparatov. Kožni rak in nekateri rakasti tvorci v ustni votlini se ozdravijo docela z malimi dozami žarkov, dočim so podobne afekcije v notranjosti telesa že trdovratnejše. Za obsevanje raka v telesu je potrebna posebna spretnost in zadosti močna aparatura za proizvajanje rentgenovih žarkov. Najbolji uspehi popolne ozdravljivosti se dosežejo pri raku ženskih spolnih organov, kar posnemam iz svetovne statistike rentgenoloških zavodov. Profesor Wertheim, ki je znašel in izpopolnil znane operacije rakaste maternice, je sam priznal, da je ta njegova operacija odveč, ker se dajo z obsevanjem doseči še boljši uspehi.

Ker pa je rak v zadnjih desetletjih postal zelo nevarna bolezen za človeštvo, se je za zdravljenje raka začelo zanimati tudi društvo narodov v Ženevi in je bila leta 1928. ustanovljena posebna radiološka komisija, ki ima nalogo proučevati vsa vprašanja raka in dajati direktive za uspešno zdravljenje z žarki. Ta komisija zbira ves material s celega sveta in ga kritično obdelava na večkratnih sestankih. Na ta način je prišlo po tolikih poskusih in veliki zmešnjavi v svetovni literaturi do kritičnih rezultatov in natančnih navodil, kako je treba postopati pri zdravljenju raka in kakšna sredstva so neobhodno potrebna, če naj se doseže zaželeni uspeh.

Na takem sestanku te komisije so določili pet glavnih točk, ki so potrebne za sistematično zatiranje raka. Te točke so:

1. Zadostna propaganda med ljudstvom, ki bo imela za uspeh, da bodo prišli vsi za rakom obo-

leli pravočasno v zdravilne zavode.

2. Točna izdelava pravil za strokovno izvedbo obsevanja.

3. Za pravilno in uspešno zdravljenje raka je potrebna zadostna aparatura in zadostna množina radioaktivnih snovi.

4. Poenotiti je treba vse internacionalne statistične podatke, da bo omogočena točna in zanesljiva primerjava uspehov.

5. Zahteva, da se znanstvene preiskave in določanje indikacij vrše po enem internacionalnem načinu.

Jasno je, da so gori navedene točke zelo važne za vse, ki se pečajo z obsevanjem in da se bodo dali le z enotnim postopanjem doseči najljepši uspehi.

Odkar se sedaj postopa po teh navodilih, so tudi vsi podatki o zdravljivosti raka po celem svetu precej enaki, tako, da lahko pričakujemo, da se bo tudi pri nas doseglo tisto število ozdravljenih, kakor jih imajo največji inozemski zavodi.

Z modernimi aparati se na enostaven način dosežejo tiste doze rentgenovih žarkov, ki so potrebne za uničenje rakastih tvorov v organizmu.

Taka doza, ki se meri z internacionalnim znakom »r«, je za vsako afekcijo točno določena in se meri s takozvanim dezimetrom. Tak dezimeter je seveda automat, ki je podvržen raznim motnjam, zato so potrebna seveda tudi še druga merila, ki merijo čas in pa moč žarkov med obsevanjem. Vsa taka merila pa so seveda zanič, če jih ne nadzira spretnost in umetnost zdravnika, ki mora pri vsakem bolniku, splošno znane in priznane podatke za obsevanje, že sam preudarno modificirati, ker niti ena bolezen ni popolnoma podobna drugi in tudi vsak človek po svoje reagira na razna zdravila.

Mnogo upanja na uspešno zdravljenje raka imamo danes v najnovejši konstrukciji rentgenovih aparatov, ki dovoljujejo obsevanje z direktnim kontaktom antikatode, tako, da se rentgenova cev s primernim nastavkom položi pacientu naravnost na rakasti tvor skozi katerokoli votlino v telesu in se na način kakor z radijem direktno obseva.

Prvi poskusi s to aparaturo so se sijajno obnesli in bodo v mnogih slučajih radium popolnoma izpodrinili, ker je to obsevanje desetkrat cenejše kot radium in je tudi manipulacija bolj enostavna.

Upam, da se bo v bližnji bodočnosti vendarle posrečilo ozdraviti večji del slučajev raka in da bomo nedvomno lahko trdili: Rak je ozdravljiv z rentgenom!

likor še niso, v tem smislu usmerimo. To bo obenem tudi izvrstno sredstvo za obnovitev vrst kat. življenja o federacijah samih tudi vzgoja novega človeka. Mi nečemo zdravnikov, ki so katoličani, ampak hočemo kat. zdravnikov, ki so katoliški ne samo od časa do časa, ampak po svojem stanu, ki zavzema takorekoč vsak trenutek njihovega življenja. Isto velja za vse druge stanove. Znova pokristjaniti človeka se pravi, pokristjaniti ga v njegovem posebnem stanu. Ta metoda je obenem tudi najbolj privlačna za modernega človeka, ker je induktivna, ker hoče iz konkretnih razmer prehajati k splošnosti in ne narobe. Tudi za splošno kulturo se da kljub stanovski usmeritvi dela še vedno mnogo storiti, kar kažejo izglezi. — Predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Popoldne v petek in soboto ves dan so delale komisije kot n. pr. socijalna, tiskovna, unionistična, misijonska, o katerih delu bom še poročal.

V petek popoldne je del kongresistov na pravil bil izlet po Donavi na razvaline starodavnega Devina ob sotočju Morave in Donave. Zvečer pa je bil v glavni dvorani ogromnega hotela Charitas, ki ga vodijo kat. redovnice, družabni večer, ki so ga slovaški študentje priredili svojim gostom. Poleg lepih pevskih in godbenih točk smo ob čudovali posebno slovaške narodne noše in ples. — Tedaj zvečer in tudi sicer smo do življati, da je duševnost slovaškega naroda močno različna od češke in smo razumeli njihovo borbo za priznanje popolnih narodnih pravic v preteklosti in sedanjosti.

Kongres Pax Romana

»Nov človek v novem času«.

V sredo in četrtek se je kongres selil iz Češke preko Moravske na Slovaško, v petek je v Bratislavi nadaljeval svoje delo. Ker sta Češka in Slovaška v mnogih ozirih med seboj različni, se je zdelo, kot da se morajo zborovanja še enkrat slovesno začeti. In res je bila slovesna otvoritev po službi božji škofa dr. Jantauscha, v veliki dvorani Juridične fakultete v Bratislavi.

Zborovanje je otvoril predsednik dr. Růčul, ki je dobro povdaril versko zvestoto Slovakov, ki so nekaj prelivali kri za brambo krščanstva v srednji Evropi, danes pa zopet nudi svojo gostoljubnost kongresu, ki hoče iskati pota do zmage novih kristjanov proti novemu poganstvu. Nato je pozdravil kongres slovaški deželni predsednik Orszagh in izrazil veselje, da si je Pax romana za svoje delo izbrala tudi Slovaško. Nato je nadaljeval: »S tem, da je češkoslovaška vlada kongresu Pax romana dala svoj protektorat, ni dala samo velikega priznanja kat. svetovnemu nazoru, ampak tudi pokazala svoje dobro razmerje do kat. Cerkve. To je posledica nedavnih pogajanj med državo in Vatikanom, ki so znana pod imenom modus vivendi, so blagodejno vplivala na razmerje med vrhovno državno in vrhovno katoliško versko organizacijo. To razmerje se je pokazalo pri mnogih veličastnih verskih slavnostih zadnjih let. V taki duhovni atmosferi je pokazala demokratična naša država vse spoštovanje Cerkvi in ji priznala

Ljubljanske vesti:

Razkrinkana vlomilska tolpa

Ljubljana, 27. septembra. Poročali smo o odkritju in izsleditvi zelo nevarne vlomilske tolpe, ki jo je policija temeljito zaslišala. Sedaj je policija zaključila preiskavo, da je imela tokrat opraviti s prav težkimi »ribami«, ki so najprej izvršili mnogo več vlomov, kakor pa se je policiji posrečilo dokazati. Policija jih je osumila — sklepač po raznih znakih — da so izvršili še razne težke vlome, ki so bili zadnje čase v Ljubljani, toda o teh vlomih manjka vsaka sled, prijti zločinci pa vse tidorvratno zanikujejo, česar se jim ne da dokazati.

Dne 20. t. m. so dotedaj neznani vlomilci vdrl v ponarejenim ključem v stanovanje gostilničarke Meserke na Starem trgu 2 ter tam pokradli za okoli 8000 Din zlatnine. Kazalo je vse, da so se vlomilci za ta vlom dolgo in premišljeno pripravljali ter da so izrabili odošnost gostilničarke. Ta-

koj naslednjega dne pa je stražnik Pucihar izvedel, da je na Marijinem trgu neki starejši Bosanec ponujal čistilo čevljev na prodaj zlatu uro in verižico. Stražnik se je vsedel na kolo in odhitel za Bosancem ter ga dohitel v Prečni ulici. Prijeti Bosanec je bil 55 letni Mehmed Delić, doma iz Prijedora. Bosanec se je najprej izgovarjal, da je uro dobil od nekega svojega rojaka, nazadnje pa se je vdal ter priznal, da je vlomil v stanovanje Meserke. Na dan je prišlo, da sta bila pri vladu udeležena tudi 29 letni Josip in 28 letni Ludovik, brata iz Tržanske okolice, oba brezposelna mesarska pomočnika. Pri teh dveh je policija našla vso pogrešano zlatnino Meserke.

Prijeti vlomilci so ravnali pri vladu prav vlomilsko-strokovnjaško, toda blaga iz drugih vlomov, katerih jih dolži policija, pri njih niso našli in se jim zaradi tega ne da dokazati tudi teh vlomov.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. 8. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Za god sv. Terezike na Selu

V četrtek, 3. oktobra, je god sv. Male Terezije. V Karmelski cerkvi na Selu pri Ljubljani bo že v sredo, 2. oktobra, slovesnost v čast sv. Mali Cvetki. Ob 16. uri pridiga, blagoslovljenje rož in pete litanije z blagoslovom. — V četrtek, na praznik sv. Male Terezije, bo ob 5. uri sv. maša pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom; ob 6. slovesna sv. maša. Nato več tihih sv. maš. Ob 16. pridiga, blagoslovljenje rož in pete litanije z blagoslovom.

Za letošnji god poklonimo sv. Mali Tereziki novo tiskovno rožo. Pravkar je izšla knjižica *Moja pot je varna*, ki tako lepo osenči malo pot Male Terezije in pokaže vsa njena duhovna lepota in srečo. Knjižica bo dobrodošla vsem, ki ljubijo in častijo sv. Malo Terezijo. Pomočala bo, da ji bomo tudi posnemali. Ob gotovih prilikah tako radi prizigamo kresove. Razveselimo se »Mo Cvetko in ji za god priložimo duhovni kres ljubene do Gospoda. Vračal bo z objubljenimi rožami, ki jih v obilju želimo vsem, posebno njenim častilcem. Nova knjižica se dobi v Karmelu na Selu, p. Moste, in v vseh knjižarnah. Stane broširana Din 10, vezana Din 18. Brez poštne.

○ **Sveta maša za turiste in izletnike** bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.15, pred odhodom gorenjskega turistiškega vlaka.

○ **Nj. V. knez-namestnik Pavle za slovensko umetnost.** Naš list je že poročal o umetniških slikah akademskega slikarja Frana Klemenčiča, ki se je naselil v okolici Bohinjskega jezera, kjer marljivo slika motive s tamšnjih planin. Kot smo zvedeli, je eno najlepših Klemenčičevih slik »Bohinjsko jezero« kupil te dni Nj. V. knez-namestnik Pavle. Zanimivo je, da se je na razstavi Klemenčičevih slik v umetniškem salonu pri g. Kosu pokazalo, da se kupci najbolj ogrevajo za slike z motivi okoli Bohinjskega jezera.

○ **Mladinska knjižnica** ima svoj oddelek pri Ljudski knjižnici v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, in šteje nad 900 izključno mladini namenjenih knjig. Odprta je knjižnica dnevno od 8 do 12 in od 2 do 7 zvečer. Izposoja mladinske kakor tudi druge knjige tudi na deželo proti malenkostni izposojevalnini.

○ **Znanstveno predavanje.** Pod okriljem Muzejskega društva v Ljubljani bo predaval v ponedeljek, dne 30. t. m., ob šestih zvečer v zbornišni dvorani univerze Kralja Aleksandra I. (Kongresni trg) g. tajni svetnik Ernst Korneinmann, slovit profesor za zgodovino starega veka na univerzi v Vratislavi. Naslov njegovega predavanja je »Makedonski problem v starem veku«. Vstop prost, ljubitelji zgodovine so vabljeni.

○ **Seznami davčnih zavezancev o pridobitni zdravnikov, zobozdravnikov in dentistov** so razglašeni interesantno in vpogled v mestnem odpravništvu soba št. 48, Mestni trg št. 27-III, med uradnimi urami od 8 do 2 popoldne od 27. septembra do vseh dne 4. oktobra 1935.

○ **Abstinenca med šolsko mladino.** Med šolsko mladino na ljubljanskih osnovnih šolah je treznostno gibanje prav močno razširjeno. Organiziranih je okoli 75% vseh učencev in

učenk. Sedaj je vpisanih nad 2900. Veliko zanimanje je med šolarji tudi za PRK, kjer je vpisanih 1360 in za JS, ki šteje 1550 članov podmladka.

○ **Pretirane cene za oglje.** Po raznih spekerijskih in drugih trgovskih prodajajo oglje za likanje perila po prav pretiranih cenah. Od ogeljarjev, ki pripeljejo vozove oglja iz dolenskih gozdov, kupujejo oglje po 0.50, največ po 0.75 Din za kg na debelo. Na drobno pa oglje potem prodajajo po 2 Din kg. Torej velik dobiček! Stari ogeljarji se mučijo in garajo, a njih zaslužek je enak nič. Pred dnevi je star in sključen ogeljar pripeljal voz oglja v Ljubljano. Pripovedoval je, da je šel od doma tam od Krke že prejšnji večer in da je celo noč na poti. V Ljubljani pa je prodal oglje po 0.60 Din kilograma.

○ **Bogat ribji trg.** Petkov ribji trg je bil prav bogat, zlasti je bila velika in lepa izbira morskih rib, kajti prejšnji dan je bil na ladranu po večdnem viharju lep dan in dober lov. Toliko vrst morskih rib že kmalu ni bilo na trgu. Cene so bile: luben, zlatice in trljaji ali bradaci 40 Din, osliči in zobati 32, cipali in lignji 26, tunji 22, skuše 14—16 in sardele 12 do 14. Tvrda Ogrine je prodajala za reklamo savske šuše iz Osijeka po 10 Din kg. Bilo jih je na trgu do 100 kg. Za nje je bilo večje zanimanje. Tudi danes v soboto bo tvrda prodajala savske ribe po isti ceni. Ribe iz domačih sladkih voda so imele stalno ceno.

○ **Alžirski cigani v Ljubljani.** V posebnem vagonu so se večeraj v Ljubljano pripeljali po odgonu alžirski cigani. Prav pestra družba je tvorila 5 moških, 6 žensk in 14 otrok v starosti od 1 do 18 let. Cigani so člani 4 družin, ki se potikajo po širnem svetu. Prebrodili so letos z Grčijo, Bolgarijo in Romunijo. V Nišu so jih naše oblasti prijele in jih 21. t. m. odpredale v posebnem vagonu, kamor so znesli tudi svojo ropotijo in šotore, proti meji na Raket. Od tu jih bodo odpravili v Italijo. Cigani govorijo francoski. Le eden je razumel tudi nekoliko srbski.

○ **»Dobrodrelna tombola« preložena.** »Dobrodrelna tombola« mestne občine ljubljanske se radi tehničnih ovir ne bo vršila v nedeljo, dne 29. sept. 1935, temveč je prestavljena na nedeljo, dne 13. oktobra 1935 na Kongresnem trgu. V primeru slabega vremena se bo vršila na Taboru v Sokolskem domu. Ura pričetka se pravčasno naznani. Vse razpečevalce tombolskih srečk prosimo, da nerazprodane srečke še nadalje obdržijo in nadalje razpečavajo. Ljubljanske občane pa ponovno prosimo, da pridno kupujejo srečke, katerih je bilo doslej razprodanih šele prav majhna količina. Vsak naj se spomni, da se bliža zima in da postaja potreba revne šolske mladine po topli obleki in obutvi vsak dan večja in od pomoči nujnejša!

○ **Kino Kodoljevo igra** danes ob 20. uri »Cesarčine spominke« in več prediger.

○ **Padeč po stopnicah.** Na stopnicah trimošnja se je večeraj ponesrečila 55 letna upokojenka tobačne tovarne Terezija Jančevičeva iz Trnovske ulice 24. Padla je tako nesrečno, da je dobila resne poškodbe na obrazu. Stražnik je poklical reševalni avto, ki jo je prepeljal v bolnišnico.

Mariborske vesti:

5000 kg listin iz Prekmurja v Maribor

Po dolgotrajnem in zanimivem romanju so pripele naposled važne listine, ki se nanašajo na Prekmurje, na mesto, kamor spadajo — v banovinski arhiv v Mariboru. Arhivalije so se nahajale v madžarskih arhivih v Sombatheliju in Szala-Egerszegu, odkoder so prišle po pogodbi z Madžarsko v Novi Sad, od tam pa so bile inkorporirane županjskemu arhivu Bačke županije v Somboru. Arhivalije izvirajo iz leta 1895 do 1918 ter vsebujejo municipijske in podžupanjske spise, matične knjige, vodne zadeve (zlasti Mure in Ledave), administrativne spise, privatnopravne zadeve ter šolske stvari. Vsestransko se iz njih osvetljuje predvojni položaj Prekmurja. Za današnje dobo imajo v prvi vrsti upravni pomen, za bodočnost pa garantirajo sigurno zgodovinsko sliko političnega, kulturnega in socialnega položaja predvojne-

ga Prekmurja. Arhivalij je ogromna množina, skupaj v teži nad 5000 kg. V Somboru prav za prav niso imele nobene vrednosti in pomena ter si je zaradi tega mariborsko zgodovinsko društvo v zvezi z banovinskim arhivom že dolgo leta prizadevalo, da bi jih dobilo v Maribor. Iz nerazumljivih razlogov pa to ni uspelo in šele sedaj se je dobila po posredovanju ministr. dr. Korošca možnost pridobitve tega gradiva. Ravnatelj banovinskega arhiva Franjo Baš se je mudil ves teden v Somboru, kjer je material prevzemal. Zabojev z listinami je bilo ravno za normalen vagon. Ogromna količina arhivalij pa je v Mariboru zopet sprožila vprašanje prostorov banovinskega arhiva, ki so že sedaj pretesni. Očitno bo treba reševati to vprašanje skupno z muzejskim ter ga navezati na nadaljno usodo mariborskega gradu.

□ **Smrt kosi.** V bolnišnici je umrl upokoje-ni šolski upravitelj gospod Franc Vabič, star 75 let. — Istotam je umrla 75 letna zasebnica gospa Marija Wallner. Naj počivata v miru.

□ **Minister dela republike Poljske** Stanislaw Szyselski je potoval večeraj skozi Maribor s svojo soprogo. Pripelja sta v avtomobilu ter v Mariboru obedovala, nato pa nadaljevala vožnjo v Dubrovnik, kjer ostane g. minister mesec dni na letovišču.

□ **Grabi, svetnik Steinbrenner — 70 letnik.** Te dni praznuje 70 letnico svojega rojstva mestni gradbeni svetnik Karl Steinbrenner. Od leta 1895 je deloval pri mariborskem mestnem uradu do leta 1924, ko je stopil v zasluženo pokoj. Lansko leto se je preselil v Guštanj, kjer je dočkal svoj 70. rojstni dan duševno in telesno čil. Želimu mu še mnogo let srečnega življenja.

□ **Otvoritev gledališča** bo v torek, dne 1. oktobra. Uprizorijo se »Bratje Karamazovi« v Kovičevi režiji, ki je delo insceniral na novem krožnem odru, tako da se bo izvrstilo več senčnih različnih slik brez odmora. Nastopijo Kraljeva, Starčeva, Furjan, Nakrst, P. Kovič, Gorinšek, Blaž, J. Kovič, Košič, Rasberger, Košuta in Verdonik.

□ **Stari narči.** Letos, ko se je toliko razpravljalo o premetitvi magistrata v nesrečni grad, so se izkopali iz magistratovih arhivov tudi stari narči, ki dokazujejo, da so se že naši predniki pred 80 leti bavili z mislijo povečanja magistratnega poslojja. Takrat pa so bili bolj praktični in niso jim šli po glavi razni grajski problemi ali novi nebotičniki, ampak so pravilno domneli, da mora stati magistrat samo na naravnem centru mesta — na Glavnem trgu, kjer je sedaj. Kupili so hišo poleg magistrata, kjer je mestna trafika ter v drugem nadstropju magistratna pisarna; na narčtu pa so imeli poleg tega še nakup vses poslojij, ki poleg magistratna obkrožajo Rotovski trg ter njihovo prezidavo v magistratne prostore. Sklenili so najeti v te svrhe večje posojilo, katerega pa jim žal takrat oblast ni dovolila ter je potem ves narčt padel v vodo. Skoda, da se pozneje občinske uprave niso zanimale več za ta narčt; vsa v posetve prihajajoča poslojja so namreč med tem časom že presla v druge roke in občina bi bila imela priložnost jih sukcesivno nakupiti. Z denarjem, ki smo ga dali za grad, bi imeli danes dovolj magistratnih uradov z edinstveno urejenim Rotovskim trgom.

□ **Povratak gostilničarske ekscurzije.** V četrtek zvečer so se povrnili iz inozemstva gostilničarji, ki so pod vodstvom ravnatelja Zvezze gosil. zadrug g. Petelina napravili 14 dnevno študijsko potovanje z avtobusom po Avstriji, Nemčiji in Češkoslovaški.

□ **SSK Maraton.** Jutri ob pol 10. se vrši pri Lovskem domu zadnji skupni trening vseh tekačev. Pozivajo se vsi tekači, seniorji in juniorji, ki nastopijo pri IV. pohorskem godnem in pri IV. mladinskem godnem teku, da se treninga gotovo udeležijo.

□ **Dokaj lepih sedežev in lož** je gledališkim abonementom za nizke mesečne obroke od 9 do 58 Din na razpolago. Za ta denar bodo imeli v sezoni 11 dramskih, 7 operetnih predstav, 1 koncert in gostovanje ljubljanske opere.

□ **Stara ledenica in ne rimska cesta.** Po sili hočejo imeti pri kopanju temeljev za pravoslavno cerkev na Judoslavovskem trgu senzacije. Najprej so odkopali podzemni hodnik na Kalvarijo ki se je kasneje izkazal kot navaden kanal, sedaj pa so našli ostanke rimske ceste, med katere je po čudnem naključju zašel stari krajcar iz leta 1812. Zgodovinar Baš si je te

najdbe ogledal in ugotovil, da ne gre za rimsko cesto, ampak za tlak stare grajske ledenice, o kateri poroča že zgodovinar Puff, da je stala na tem mestu. Take senzacije so mariborski radovednostni sicer dobrodošle, vendar pa spravljajo nehoti v slabo luč resnično znanstveno raziskovalno delo.

□ **Otrok padel na ognjišče.** V Savrah se je pripetila nenavadna nesreča. Angela Zupanc je zakurila peč za peko kruha, zraven peči pa je imela v košari svoje petmesечно dete. Ko se je za hip odstranila, je otroček padel iz košare naravnost na ognjišče. Zadolbil je zelo močne opekline po vsem telesu. Če bi mati prišla nekoliko pozneje v sobo, bi se bil mali revček živ spekel.

□ **Stanovanjski najemniki** bodo imeli jutri v nedeljo ob pol 11 na verandi unionske pivovarne javno zborovanje.

□ **Ribe na trgu.** Prodajale so se večeraj sardele po 10, skuše po 18 in moreki raki po 24 Din za kg. Trg je bil z ribami srednje založen.

□ **Proračun se pripravlja.** Vsi občinski uradi so začeli s pripravami za novi proračun 1936-37.

□ **Senzacija na trgu.** Znan dalmatinski akrobat Aleksić je postavil na Glavnem trgu železno ogrodje za izvajanje svojih vrstolomnosti. Prvo predstavo bo imel drevi.

□ **Maturanti — vojni obvezniki,** ki so letos maturirali ter se prijavili za odsluženje vojaškega roka, pa so bili od vojaških oblasti odklonjeni, naj se zgledajo pri mestnem vojaškem uradu. Rojstnim letnikom 1912, 1913 in 1914 bo namreč omogočeno, da morejo že letos začeti z odsluženjem vojaškega roka.

□ **Angina razsaja.** V Mariboru imamo pravo epidemijo angine. Zlasti na okrožnem uradu imajo naval takih bolnikov.

Ptuj

Veliki fantovski tabor pri Sv. Lovrencu v Slov. gorah. V nedeljo 6. oktobra t. l. se vrši pri sv. Lovrencu v Slov. gorah veliki fantovski tabor in blagoslovitev fantovske zastave. Ob 10. bo služba božja, ki jo bo daroval ptujski prost g. Ivan Greif, po službi božji blagoslovitev fantovske zastave, nato pa fantovski tabor in zborovanje. Popoldan po večerhah se uprizori Krevkova igra »Turški križ«. Tako služba božja, kakor fantovski tabor in igra se vrši na prostem pred cerkvijo. — Za tabor vlada veliko zanimanje in je pričakovati velike udeležbe iz Slovenskih gor in Ptujkega polja.

□ **Miklova Zala** se ponovi. Na splošno željo občinstva se Petančičeva igra »Miklova Zala« ponovi in sicer bo prva predstava v soboto 28. t. m. ob 7 zvečer, druga pa v nedeljo, 28. t. m. ob 6 zvečer. Prosvetno društvo v Ptujju je za sedeže in stojšča preskrbelo in tudi vstopnina je globoko znižana.

Velika tatvina. V rudniku v Medvedcih je bila izvršena tatvina medenine in delov električnega stroja, ki je instaliran v rudniku, tako da znaša škoda okrog 12.000 Din. Tatni so izsledili slučajno. V Račah je namreč vstopil s svojim plenom v vlak, ki vozi proti Mariboru. Karto je vzel le do Hoč, kjer je nameraval izstopiti. Ker pa je med potjo zaspal in se zbudil šele v Mariboru, so ga radi neplačane voznine na kolodvoru zaslišali. Pri tej priliki so prišli na sled tatvini in so ugotovili tudi njegovo identiteto. Ukradene predmete so mu zaplenili, tika pa dali pod ključ.

Kulturni obzornik

Stele: Monumenta

XII. Oltarne slike.

Pričujoči snopič je izšel kot dvanaesti v nameravanem letošnjem programu, ker bo enajsti namenjen novim in epohalnim odkritjem stenskih fresk v crngrobski cerkvi.

Dočim je naše gradivo stenskih slik zelo bogato, se je oltarnih slik v naši zemlji zelo malo ohranilo. Vzroki za to so različni, večinoma pa so se zaradi neumevanja naših prednikov ali razprodale v tujino, kjer vise danes v tujih galerijah, ali pa so se poizgubile. Le stena, ki se ne da odnesti in ki je bolj nedosegljiva, je ohranila in ohranila našo slovensko srednjeveško umetnost.

Ce odštejemo table, ki vise v N. G. v Ljubljani ali ljubljanskem in ptujskem muzeju, je v izpričano naši, stari slovenski posesti ohranjenih le pet spomenikov in to v deželi, ki gotovo ni po bogatstvu umetnostnih spomenikov zaostajala za sosednjimi alpskimi deželami. Umetnostno važen od teh je kranjski krilni oltar iz ca. 1520, danes žal v Nat. Gal. na Dunaju. Ohranjeni sta dve krili, mojster je anonimen. O. Benesch ga navaja kot »Mojstra stranjskega oltarja« ter mu poleg tega dela pripisuje pri nas še treset sv. Treh kraljev pri sv. Primožu nad Kamnikom. Slogovno je oltar nekoliko zaostal, a kaže močne osebnostne poteze mojstrove. Še važnejši je krilni oltar iz proštije cerkve v Ptujju (danes v mestnem muzeju), ki je v strukturi ves ohranjen. Delala sta ga dva avtorja in dočim je oni iz l. 1512 neznan in nepomemben (delavniška stran), je drugi kalbarški slikar Konrad Laib (sr. XV. stol., prazni-

ška stran). Dragocena je dalje dobro ohranjena slika Olske gore (fig. 145) v cerkvi sv. Miklavža nad Čadramom, ki pripada delavnici M. Wolgemutha (1495 l.). V isti cerkvi so v balustrani prižnice ohranjene še štiri slike na table, najprej deli krilnega oltarja (dve sv. Barbare, Mati božja in sv. Apolonija), pripadajo pa neki stajarski lokalni delavnici v ljubljanskem frančiškanskem samostanu se nahaja še slika Vstajanja (les. o.), verjetno iz druge pol. XVI. stol., ki je ikonografsko kopija istoimenske slike P. Brughela star.

Monumenta sama v resnici vedno bolj dokazujejo svojo pomembnost ter si vedno bolj uvrščajo odlično mesto na polju naše slovenske kulture. Težko pričakujemo prihodnjega snopiča z novimi odkritji avtorjevimi. S. M.

Akademija sedmero umetnosti

Še čisto mlada ustanova je to, Lansko jesen je prvič delila nagrade. Pobudo zanj pa je dal najaktivnejši založnik Geza Kohn, ki jo je s svojo 1000 Din obsegajočo vsoto tudi postavil na trdne noge. Kakor že sam naslov akademije pove, ni namenjena pospeševanju izključno literarne ali kake druge panoge umetnosti, ampak umetnosti sploh. Puseben odbor, v katerem sedi lepo število najvplivnejših belgrajskih književnikov (s starostjo Nušićem na čelu), upodabljaajoči umetnikov, igralcev, skladateljev itd., vsako jesen odloča, komu naj se za to leto podeli oziroma podela nagrada. Lepemu vzgledu knjižarnarja in založnika Kohna se je že lani pridružil drugi založnik in knjižarnar Aleksander Popović s 5000 Din, pravkar pa je kot tretji pristopil še knjižarnar Dragoslav Petković z 2000 Din. Vsekakor je pojav teh in podobnih nagrad v srbskem kulturnem življenju vreden vse pohvale in bi ga bilo treba posnemati. Podčrtati je treba, da je na primer zadnji od treh legatorjev, knjižarnar Dragoslav Petković, posebej poudaril,

da bo dal vsako jesen Akademiji sedmero umetnosti na razpolago 2000 Din kot nagrado mladim pisateljem, in sicer samo mladim in za prvo njihovo knjigo, ki bo izšla v dotičnem letu. Na ta način bo nastopajočemu mlademu pisateljskemu rodu dal precej pobude za delo.

V drugi polovici meseca septembra se vsako leto sestane v Belgradu odbor Akademije sedmero umetnosti radi dodeljevanja nagrad. Ustanovnik Akademije Geza Kohn je določil 25. september vsakega leta kot dan podeljevanja nagrad. Omenjenega dne priredi ustanovnik posebno književno večerjo (letos se je vršila pri »Srbskem kralju«), na kateri se zbere vsa belgrajska kulturna elita. Letos sta bila nagradjena gledališki igralec Fran Novaković in znana pesnica in pisateljica ga. Desanka Maksimović. Kohnovo nagrado je dobil Novaković, ki se že od začetka tega stoletja udejstvuje z uspehom na raznih odrih v naši državi. Rodil se je v Zagrebu 1. 1882. Je karakterni igralec. Nagrado Aleksandra Popovića, ki znaša 5000 Din, pa je dobila Desanka Maksimović za vse svoje dosedanje delo. Nagradjena se je rodila pred koncem stoletja (1898) v Rabrovici blizu Valjeva, kjer je tudi končala gimnazijo. Leta 1923. pa je diplomirala na belgrajski filozofski fakulteti, pozneje kot štipendistka poslušala na Sorbonni estetiko in zgodovino umetnosti, danes pa je aktivna profesorica v Belgradu. Njeno književno delo je sorazmerno obsežno. Vendar se je pretežno udejstvovala kot pesnica in mladinska pisateljica. Od njenih del imajo največjo umetniško ceno njene lirčne pesmi, katerih je izdala nekaj knjig. Je tudi navdušena prijateljica Slovencev in prav rada zahaja v našo ožjo domovino.

To bi bilo približno vse, kar bi bilo treba ob tej priložnosti povedati o Akademiji sedmero umet. Zanimivo je, da Srbi doslej niso imeli podobnih nagrad in je moral priti zasebnik kot je Geza Kohn in jim utreti pot. Res je, da je obstojala cela vrsta nagrad in se obstoji, ki jih podeljuje Znan-

stvena akademija (Akademija nauka) v Belgradu iz raznih bogatih »zadužbin«, vendar so nagrade te vrste, kakor jih je začela podeljevati Akademija sedmero umetnosti, nekam privlačnejše. Morda bi se kaj podobnega dalo »nehati tudi med slovenskimi založniki. Odkrilo lahko človek reče, da so slovenski pisatelji in umetniški ustvarjalci sploh na zelo nezavidljivi vrednem položaju. Prav nič se ne zmeja zanje, Nikarjih, niti malenkostnih nagrad, kakor jih imajo tuji, pa magari mali narodi, nimamo. Edino založniško podjetje, ki je letos nagradilo književno delo, je bila založba »Hram« (Kranjčev roman »Os življenja«). Pa sem prepričan, da ne bi bilo tako težko uvesti kakršnšiče bodi sistem za podeljevanje podobnih vsakoletnih nagrad. Zlasti Slovenska Matica in pa Mohorjeva družba kot najtradicionalnejši tovrstni ustanovi pri nas bi lahko vzdržali kaj podobnega. Seveda bi temu pokretu sčasoma pristopila tudi posamezna založništva, Morda bi bilo mogoče ustanoviti oziroma organizirati sistem podeljevanja nagrad podobno kakor je to storila Akademija sedmero umetnosti v Belgradu, v kateri vsak legator sam določi, v katero svrhu naj se za nagrado določeni denar porabi. Izrečno je treba poudariti, da so se predsednik in odborniki Akademije sedmero umetnosti v Belgradu pokazali pri dodeljevanju nagrad docela nepristranski (člani, ki odločajo o nagradah, sploh ne morejo biti nagradjeni), kar je tudi javnost ponovno podčrtala in pohvalila. Prepričan sem, da nekaj podobnega naši razvijajoči se književnosti kakor tudi upodabljaajoči umetnosti ne bi bilo odveč, zlasti še, ker je kaj takega zaslužila. T. P.

»Slovesek Glasnik« je nov verski časopis, ki je začel izhajati kot glasilo društva »Sloveskova družina«. V prvi številki prinaša pravila društva, ki ima namen delati za čim prejšnjo beatifikacijo velikega slovenskega škofa in vzgojitelja.

Strašna toča nad ormoškim okrajem

Velika Nedelja, 27. septembra. Ni bilo niti vroče niti soparno, niti ni bilo črnih oblakov, ki se okoli triletni na 3 popoldne začelo nekoliko grmeti in treskati. Kar nenadoma se je vsul gost dež, nato pa taka toča, da je pobelila polja, travnike in vinograde. Naenkrat je prenehalo in že smo upali, da je najhujše mimo, kar se vsuje toča znova v velikosti lešnikov in v še hujši meri ter se je vsipala na ves okraj nad četr ure. Vse hudo je zavzelo velik obseg, ves ormoški okraj od Sv. Tomaža čez Vel. Nedeljo, Ormož, jeruzalemske gorice pri Sv. Miklavžu do Sv. Boltenka in

Središča na Hrvatsko. Napravila je neizmerno škodo. Pobila je trte, obložene z grozdem, in uničila skoro ves up naših vinogradnikov. Isto je s sadjem v sadonosnikih. Seveda bo sedaj, četudi bi se drugače dalo čakati, treba takoj pričeti s trgatvijo, da se pobere še to, kar je ostalo. Vse je kazalo tako lepo da bo trgatve visoko kvalitetna in obilna. Kakršne zadnja leta ni bilo; tako pa je v kratkem, da, trenutnem času bilo uničeno vse, ves up tukajšnjega prebivalstva. Gospodarski položaj je s tem neizmerno poslabšan in treba bo misliti na odpo-

moč. trtnim obokom, pokusite grozde, ki težko in bobnotno visi po brajda, ohladite se v nizki polmraini zidnici ob novem, sladkem moštu, ki curja izpod preše. Naj zavzame vesele pesni po gori, naj se razveseli duša in srce, naj se sprosti telo v prosti naravi!

— Hudo se je ponesrečil. Radeče: V noči od ponedeljka na torek je prenočil na hlevu tukajšnjega gostilničarja premogar Girenski Ivan iz Velike Doline, katerega je doletela noč v Radečah. Ko je zjutraj hotel nadaljevati pot proti domu, je menda še v polspanju tako nesrečno padel s hleva, da si je zlomil pri padcu desno nogo v stegnu in desno roko v članku. Prvo pomoč mu je nudil tukajšnji ban, zdravnik dr. Matko, nakar je bil prepeljan v brežiško bolnišnico v nadaljno zdravljenje.

— Avtobusni izlet Benetke—Padua od 12. do 14. oktobra, 330 Din (390 Din). — Logarska dolina (29. sept.) 95 Din. — Prijave sprejema »Putnike, Ljubljana, za nehotičnikom.

— Izobraževalni in učni tečaj Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Trgovsko društvo »Merkur« priredi počenši z oktobrom večerne izobraževalne tečaje ob delavnih v času od 19. do 31. ure. Predvideni so tečaji za gospodarsko-računsko, slovensko stenografijo ter začetni in nadaljevalni tečaj za laično in nemščino. Računski tečaj bo združen z razlago najvažnejših gospodarskih vprašanj, kakor carine, valutnih vprašanj, kliringov. Prijave v društveni pisarni, Trgovski dom, pritrilje, od 8—2. Opozorjamo na koristnost teh tečajev, ki so poceni vsem zainteresentom na razpolago.

Volitve jeseni —> Lutz

Cenik: Tovarna Lutz-peči, Ljubljana — Šiška

— Izlet v München na oktobersko razstavo organizira »Putnik« v Ljubljani v času od 2.—6. oktobra. Cena tega petdnevnega izleta, t. j. železniška vožnja in vsak ohrbka, je v III. razr. 975 Din, v II. razr. 465 Din. Zadržni rok prijave danes do 12.

— V Benetke in Padova čez Gorico—Trst—Redipuglia, 3-dnevni avtobusni izlet od 12. do 14. oktobra za 390 Din. — V Nazarejo čez Crnice—Novo Stifto—Gornji Grad (en dan z avtom) 6 oktobra za 70 Din. — Na kraljev grob na Oplenca (celodnevno bivanje v Belgradu) z brzim vlakom 19.—21. oktobra za 225 Din. — Podrobna pojasnila pošljemo brezplačno. Priglasite se na naslov: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpetrska voj.

— Motnje v kolodu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo. Še popijemo vsak dan čašo »Franz Josefovce« grenčice.

— Na Sveto Goro pri Gorici bo zadnje letošnje romanje z avtobusi 7. oktobra. Fotografije, točen naslov, ime očeta, poklic, rojstne podatke in 125 Din je treba poslati do 1. oktobra na naslov: »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpetrska vojašnica.

Akademiki novinci!

V dneh vpisovanja na univerzo vam nudijo katoliški akademiki vse informacije glede vpisa na univerzo kakor tudi glede vpisa v akademska društva. Informacijska pisarna je v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva cesta 5.

Celie

»Darovi za uboge.« Stalno omizje v hotelu Pošta je zbralo za mestne reveže v ubožni hiši na mesto venca na grob pokojnega g. Rebeuschegga 550 Din. — G. Pečuh Fran in g. Rudolf Novak v Gaberju sta pa darovala tudi na mesto venca na grob pok. g. Rebeuschegga vsak po 150 Din za uboge v Gaberju.

»Učenci« strokovne obrtno-nadaljevalne šole drugih in tretjih razredov se naj zberejo v nedeljo 29. t. m. ob 8 zjutraj na šolskem dvorišču. Zaradi dodelitve v posamezne oddelke in razglasitve urnika ter predmetnika je neobhodno potrebno, da je vsak učenec navzoč. Pauk v teh razredih se bo pričel v torek 1. oktobra t. l.

»K otvritvi vzporednice na drž. trgovski šoli v Celju.« Včeraj smo poročali, da je na tukajšnji šoli odprta vzporednica. V tem šolskem letu se je namreč oglasilo toliko učencev, da je bila vzporednica nujno potrebna. Kljub temu je bila otvoritev zelo domoljubna. Prireditelji so težko pričakovali tozadevne oblastnega dovoljenja. Resnici na ljubo moramo poročati, da ima za otvoritev vzporednice največ zaslug mestni župan gosp. Mihelič, ki je ponovno intervenciral pri oblasteh. Končno je iz Belgrada po posredovanju ministra gosp. dr. Kreka prišlo dovoljenje za otvoritev vzporednice. Naj bo na tem mestu izrečena gosp. županu in gosp. ministru najiskrenejša zahvala.

»Za opremljenje sob v Poselskem domu je darovala tukajšnja trdka Rakusch pet železnih postelj, zakar ji bodi izrečena na tem mestu najiskrenejša zahvala. V »Slovenec« smo že večkrat pisali o nujni potrebi Poselskega doma v Celju, zato se tem potem ponovno obračamo na vse, da bi prisločili ustanovi po svojih možnostih na pomoč. Služkinjam se je res posrečilo, da so si preiskrbele strelno, manjša pa Poselskemu domu še veliko notranje opreme, da bo mogel po vsem zadovoljiti velike dnevne potrebe. Vsi darovi se s hvaležnostjo sprejemajo.

»Smrtna kosa.« V celjski bolnišnici sta umrla Blaž Sajko, 79 let, graditelj umetnih mlinov iz Sv. Jurja ob juž. žel. in Jože Blekač, 9 let, sin splavljara s Spodnjega Pobrežja pri Rečici ob Savinji. N. v. m. p.

»Misijonska hiša pri Sv. Jožetu je dobila telefon, ki ima številko 222.

»Celjski šahovski klub je razpisal splošni turnir, na katerem si lahko priporijo štiri nagrade in pravica udeležbe na ožjem glavnem turnirju po doseženih dveh tretjinah dosegljivih točk. Pričetek turnirja bo dne 1. oktobra. Prijave se sprejemajo v kavarni hotela Evropa.

Slovenska Krajina

V naši Slovenski Krajini se je zadnje čase kulturno delo zopet poživilo. Preteklo soboto so gostovali črenovski študentje z dobro naščitirano spevoigro »Kovačevim študentom Vinka Vodopivca«. Pred igro je nastopil iz prijaznosti naš prekmurski učiteljski trio (gg. Vaganova—Križman—Škrabl). Uspešno so izvajali zlasti Ridlovo »Uspavanko«, Muhvičev »Venec slovenskih napevov« ter H. O. Vogričeve odlomke iz burke »Moč uniform«. Kljub temu, da je bil to šole njihov drugi nastop, so nam pokazali, da prav mojstrsko obvladajo svoje instrumente. Zlasti smo, da nam nim večkrat nudijo sliden umetniški užitek. Solist g. Bačič nam je tudi na golem žnjigal par dobro nastudiranih komadov, za kar je žel priznanje

Ne pozabi

Union

čokolado.

Ambrus

Podružnica S. V. D. v Ambrusu priredi prihodnjo nedeljo 29. septembra v gasilskem domu razstavo sadja, da se ugotovi imena naših domačih sort. Obenem bo tudi sadni semenj. Prijatelji sadjarstva, sadjarji, in vsi ki želite kupiti lepega sadja, pridite si ogledat in kupit sadje. Razstava se odpre po prvi sv. maši ob 7 zjutraj in bo ves dan do 7 zvečer odprta. Obenem bosta dve predavanji, dopoldne in popoldne o sadjarstvu.

Laško

S temeljitim popravilom naše nadžupnijske cerkve se je pričelo pretekli teden. Stroški bodo kriti s prostovoljnimi prispevki faranov. Cerkev je bila takega popravila res potrebna, posebno zunanost, notranost pa radi tega, ker bo v bodoče v cerkvi več prostora. Pri kopanju temelja za prizidavo cerkve, so delavci izkopali človeške kosti, lase, in zobovje. Je pa že 120 let od tega, odkar se je opustilo pokopališče okoli cerkve.

Siehnika bodo igrali v Laškem v soboto in v nedeljo zvečer ob lepem vremenu. Čisti dobček je namenjen za popravilo cerkve. V slučaju slabega vremena se predstava preloži za en teden. Trgovina z jabolkami je v Laškem precej živahna. Kmetje bodo dobili denar, da plačajo davke in zavarovanje ter bo še nekaj ostalo za sol. Škoda pa je, da so kmetje prezagodaj pričeli trgati jabolka, predvsem kanado, ker s tem škoduje slovesu naših jabolk na zunanem trgu. Skušnja nas pa uči, da bodo morali v bodoče jabolke skropiti proti črvičnosti in pegavosti.

Naznanila

Ljubljana

1. Nočna služba imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Garsen, Moste.

1. Kino Kodoljevo, Danes ob 20. jutri ob 17 in 20, in v ponedeljek ob 20. »Časarične spominčice in več lepih dopolnilnih filmov.«
1. Kustirski večer (Ivana Noča bo v petek, dne 4. oktobra ob 20 v Filharmonični dvorani). To je prvi letošnji koncert odličnega našega pianista, ki si je stekel doma in v tujini sloves prvovrstnega klavirskega izvajalca. Priznava nam izredno pester in zanimiv program, izvajal bo dela Bacha, Beethovna, Chopina in Liszta. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

1. Steg planink kraljice Alenčice ima redno letno skupščino v nedeljo, dne 29. t. m. ob 10 v mali dvorani hotela Union. Že članice ideološke obznanja. — Stari planink in prijatelji skavtinskega vabljeni.

Cerkveni vestnik

Cerkev M. B. Križnkah.
Jutri ob pol 11 slovesna rodovne obljube. Pri slovesni maši se izvajajo: Instrumentalna »Missa soprahilica« z. p. H. Sattner, gradual: Benedicite Dominum omnes Angeli; z. p. A. Foerster. Po ofestorij: »Anima Christi sanctifica me« z. p. I. B. Schweitzer. Med obredom polaganja obliha: »Veni Creator Spiritus« z. p. A. Foerster. »Veni sancte Spiritus« z. p. M. Brosig, »Fugate« z. p. A. Foerster. Z. maši: »Te Deum« z. p. Fr. Schöpf nato: »Maria kake si ti lepa« z. p. H. Sattner.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 28. septembra: 12.00 Vesele in resne zabavne drame v drugo predlavo se (revija ploč) 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, obvestila 13.15 Vesele in resne zabavne drame v drugo predlavo se (revija ploč) 14.00 Vreme 18.00 Na odlopost — veselišče, Rad. ork. 18.30 Zunanji politični pregled (dr. Al. Kuhar) 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Gospodarski položaj Maribora v Jugoslaviji (prof. Frano Baš, prenos iz Ljubljane) 20.00 Nac. ura: Nac. ura. Sodelstvo. Radijski orkester. Kmečki trio, priredba: recitacije, ploč, 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.15 Nočni basini dobre volje, igra Rad. orkester. Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 28. septembra: Belgrad: 20.00 Glasbena literarna večer 20.30 Praga 21.30 Narodne pesmi 21.30 Radijski orkester 22.00 Plesna glasba — Zagreb: 20.00 Koncert na flauti 20.30 Koncertni večer 21.15 Plesna glasba — Dunaj: 16.00 Jevanjski glasbeni 19.30 Arlje in posmi 19.45 Vseobsegajo plesni valci, opereta, Ascher 21.10 Komorna glasba 21.35 Plesna gl. — Budimpesta: 20.00 Misa solenni, Uharz 21.25 Zabavna glasba — Trst-Milano: 17.30 Plesna glasba 20.45 Posred. ura 21.30 Sinfonični koncert — Rim-Roma: 17.10 Mandolinistični koncert 17.35 Špil, posmi 20.40 Dva kratki opori — Praga: 19.30 Sv. Vavlar, igra 20.30 Narodne pesmi, fantazija, Jeronimo 21.45 Zabavna glasba — Pariz: 20.00 Zabavna glasba 22.00 Orkestralni in pevski konc. 22.00 Plesna glasba — Berlin: 20.10 Plesni večer iz Hamburga — Bratislava: 20.30 Radijski orkester — Frankfurt: 20.15 Vsele večer — Monako: 19.05 12 let oktohorska veselica v Monakovem.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

OPERA Začetek ob 20.

Sobota, 28. septembra: Mala Florante. Iven. Globoke znižane cene od 30 Din navzdol.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporočila sledeče knjige:

Csaba: Was ein heranwachsendes Mädchen wissen muß. 134 str., nevez. Din 28. — Csaba: Was ein erwachsenes Mädchen wissen muß. 163 str., nevez. Din 32.25. — Gerely: Wege des Mädchens von heute. 219 str., nevez. Din 39.25. — Gerely: Das gebildete Mädchen. 192 str., nevez. Din 36.50. — Penz: Ständeslehren aus der Praxis. I. zvezek: Jung-Männer und Männer. 172 str., nevez. Din 45. II. zvezek: Jungfrauen und Frauen. 180 str., nevez. Din 45. — Schilgen: Du und er. Des Mädchens Stellung zum Jungmann. 274 str., nevez. Din 40.50. — Schilgen: Junge Helden. Ein Aufruf an Jungmänner zu edlem Streben und reinem Leben. 207 str., nevez. Din 30. — Schilgen: Du und sie. Des Jungmanns Stellung zum Mädchen. 224 str., nevez. Din 36.50. — Schilgen: Warum gehst du nicht? Misi o pogostem prejetanju sv. obhajila. 144 str., nevez. Din 25.25. — Schneider: Morgen wird' ich 21. Dnevi odločitve v življenju mlade deklice. 188 str., vez. Din 39.25. — Schröter: Erziehungsverantwortung und Erziehungsrecht. 61 str., nevez. Din 18.25.

Na novo dovoljena društva

Sledeča prosvetna in izobraževalna društva so bila z naredbio dravske banovine z dne 26. sept. II/2 No. 50-157-II. na novo vpisavljena:

K. s. izobraževalno društvo Krka, K. s. izobr. društvo Stanga, K. s. izobr. društvo Sava, Prosvetno društvo Čemšenik, Prosvetno društvo St. Jurij pod Kumom, Prosvetno društvo v Čatežu, Prosvetno društvo v Horjulu, K. društvo rukod. pomočnikov v Novem mestu, Prosv. društvo v Besnici, Prosv. društvo Križe, Prosv. društvo Naklo, Prosvetno društvo Moravče, Prosv. društvo Hrašnje, Prosv. društvo Predvor, Prosvetno društvo Kranj, Prosv. društvo Cerklje ob Krki, K. izobr. društvo Smarje, in S. k. izobraževalno društvo Skočjan pri Ljubljani.

Ta društva so bila deloma razpuščena pred razpustom Prosvetne zveze in niso bila obežena v aktu od 17. julija 1935. S tem je vpostavljenih vseh 460 prosv. društev z 216 dramatičnimi odseki, 32 tamburaških zborov, 14 godb in orkestrrov, 132 knjižnic. Prosvetna zveza vlnudno prosi vse krajevne funkcije, da skličejo v čim krajšem času redne obne zbere in začnejo s polnim delovanjem na vseh panogah prosvetnega udejstvovanja.

Sovražniki naših zob

so najnevarnejši, če lahko neopazno vršijo svoje razdiralno delo, podobno kakor milijonska armada gnilobnih bakterij. Če postanejo poškodbe vidne, je že prepozno. Bolje je se temu pravočasno izogniti, s tem da redno čistimo zobe z zobno pasto Chlorodont, ki navzlic svoji izredni čistilni moči, ne načena občutljive zobne sklenine.

Tuba Din. 8.—

Jugoslovanski prozvod

Vlomilec na Bizeljskem

Bizeljsko, 25. sept.

V noči od 20. do 21. t. m. je morala preboleti precejšnjo izgubo družina g. Balona Ferdinanda na »Beli gorici«. Tatovi so čez noč vlomili skozi okno v sobo, pobrali iz omara vso obleko: 3 moške obleke in 9 ženskih, 3 klobučke, več svilenih robcev in rut, vse perilo, 16 ruh, vse posteljno garnituro, namizni prt 2 žepni uri, 1 zlato verižico, 8 l slivovke itd. Odnesli so nepovabljeni gostje blaga najmanj za 10.000 Din.

Kdo so bili ti roparji, še ni znano, vemo le to, da so bili to ljudje, ki so svoj sklep hoteli na vsak način v tisti noči izvršiti. — Zakaj vlomiti so poskušali najprej v župnišču, kjer pa jim je čuječnost domačih prekrizala zlobni načrt. Nato so odšli in poskušali svojo srečo pri trgovcu Kosu, tudi tu ni šlo. Odšli so dalje k trgovcu Sulerju na železna vrata so bila z njih orodje preodporna. Odšli so in poskušali na 4. mestu, pri g. Balonu na »Beli gorici«. In tu se jim je sreča nasmešnila. Upamo in pričakujemo, da jim roke pravice pride na sled. Kakor eplošno misel je, tatovi-vlomileci niso tuje!

Obnovljena bož'a pot ob Sotli

Bizeljsko, 25. sept.

Dan veselja je bilo za Bizeljsko zadnja nedelja (22. sept.). Po dolgem času se je končno vendarle izpolnila naša želja: spet so je v podružnici sv. Antona v Drenovcu darovala daritev sv. maše. Celih dvajset let namreč ni bilo službe božje v tej največji naši podružnici, stoječi na krasnem gričku z neverjetno lepim razgledom, v podružnici sv. Antona, h kateremu so se nekaj ljudi tako Bizeljsanci sami kakor obsoletski Hrvatje z velikim zaupanjem zatekali.

Cerkvi se je najprej — pred 20 leti podrl zvonik — vojska je pobrala zvonove — stene in oltarje so zadele razne nezgode, tako da cerkev ni bila sposobna več za največjejšo daritev. Letos se je pa z žrtvami faranov cerkev vendarle popravila. Stalo je sicer mnogo truda; dobri naši farani so žrtvovali precej denarja, marsikateri voz kamenja in peska itd. so pripeljali brezplačno na ta prijazni griček — a šlo je! Kjer je dober namen in močna volja, tam gre vse! Bog naj povrne vsem in sv. Antona. Vse delo pri podružnici sv. Antona smo zaključili pa v nedeljo s slovesnostjo pri isti podružnici: s procesijo okoli cerkve — na kar je bila pridiga — in z asistirano sv. mašo ter petimi litanijami. Ogromen obisk domačinov in Hrvatov, je pričel o veselju, navdušenju vseh, da se je kapela spet obnovila in v ljubezni ljudi do tega svetnika.

Litvinov v Ženevi

Ženeva, 23. septembra.

V Ženevi je danes vse javno mnenje osredotočeno okrog italijansko-abisinskega pora, kar je čisto naravno, saj gre za možnost novega oboroženega spopada. Toda za paznega motrila ni manj gotovo, da etiopske zadeve niso edini problem, okrog katerega se sučejo interesi gotovih držav. Nasprotno, za gotove države italijansko-abisinska afera ni drugega, kakor senca, v kateri igrajo svojo igro in zasledujejo svoje cilje.

Zadnji čas se je v Ženevi malo govorilo o vzhodnem paktu. Popolnoma napačno pa je misliti, da se že v prihodnjih mesecih ne bo intenzivneje o njem razpravljalo. Sovjetska diplomacija ni pozabila navodil, ki jih je dobila od Stalina in poveljnika armade Kaganoviča: Treba je vse storiti, da se poglobe nasprotstva med evropskimi velisilami. Italijansko-abisinski spor daje sovjetski delegaciji in njenemu šefu Litvinovu krasno priliko, da v kalnem ribari.

Sedaj je eno leto, kar so sovjeti dobili članstvo Zveze narodov. Ves svet je bil preteklo leto priča, kako in pod kakšnimi okoliščinami je Litvinov postal član Sveta. Tudi je še v spominu, da vstop sovjetov ni bil brez gotovih težkoč. Toda Litvinov ni baš človek, ki bi ga take okoliščine ženirale.

Kar je hotel, to je dosegel, da namreč sedi v Zvezi, tamkaj govori in da na tej mednarodni politični borzi zastopa koristi sovjetov. Treba je priznati, da Litvinov svoj posel z veliko spretnostjo opravlja in da niti za trenutek ne izgubi izpred oči smernice in interesov tretje internacionale.

Že takoj prvo leto si je znal Litvinov v Ženevi pridobiti gotov vpliv. Njegova slava je mestoma tako velika, da že ne pozna meja. Spretno zna igrati za vsako mizo in na vsaka čustva. Bolj kot kdajkoli se trudi, da popularizira lažno legendo, ki je tako spretno pripravljena za navneže vsakega sveta, namreč, da se boljševizem vedno bolj približuje in vrača v meščansko družbo. Tako vidite tega ruskega diplomata v večerih, da se spreha na promenadi z gospo Kolontajevom. Kolontajeva je kakor znano že mnogo let v sovjetski diplomatski službi. Toda medtem, ko je bila še pred leti srdita zagovornica svobodne ljubezni, hodi danes po ženevskih ulicah oblečena v črno obleko, kakor kaka stara francoska dama in je celo predsedstvo nekega ženskega krožka za varstvo otrok (!). Sicer je Litvinov navadno v družbi oficijelne sovjetske delegacije, ki jo tvorijo Potemkin, Stein in Rosenberg. Prav tako ima okrog sebe vedno kopico sovjetskih časnika. Tako hodi

okrog po mestu, da dá vsakemu priliko, kako galantno se vede in nastopa mož, ki so ga razupili kot strašnega boljševika. Še raje pa je v družbi svojega tajnika Hirschelmann (sami pristni Rusi), ki je menda celo iz baltiške plemenitaške družine — vedno elegantno napravljen z aristokratskimi manirami in ki naj bi vendar prepiral vsakogar, da sovjetija ni nekje daleč v Aziji, ampak sredi Evrope.

Se važnejše kakor meščansko ponašanje Litvinova pa so njegove izjave pred Zvezo narodov. Izmed številnih govorov zadnjega meseca, ki so bili vsi spretno prirojeni za propagando tretje internacionale, označim samo dva: Prvega namreč, ko se je Litvinov dvignil in v plamečem govoru pričel pobijati vsak teror in pri tem — ne da bi se sam smejal — z resnim obrazom trdil, da je teror in nasilje nekaj, česar sovjeti nikdar niso poznali in tudi danes ne poznajo. V svojem drugem govoru pa je ogorčeno protestiral proti vsakemu poskusu, da bi se smele tuje države vmešavati v notranje zadeve katerekoli članice Zveze narodov. Poznavalci so že vedeli, zakaj Litvinov tako govori. Seveda ni zamudil prilike, da ožigosa barbarske razmere, ki po njegovem vladajo v Abesiniji in je toplo priporočil potrebo, da evropske države civilizirajo ta barbarski del Afrike. Tudi pri tem svojem razglabljanju se Litvinov ni prav nič smejal, ker menda ni mislil na razmere, ki vladajo v sovjetski Rusiji, z njenimi ogromnimi koncentracijskimi taborišči v Sibiriji in severni Rusiji, kjer je na stotine političnih ujetnikov prisiljenih, da pod najstrašnejšimi razmerami opravljajo prisilna dela, kar ni drugega, kakor mnogo hujše suženjstvo, kakor pa vlada v Abesiniji.

Toda take stvari tovariša Litvinova ne ženirajo preveč. V Ženevi igra vlogo preroka. Postal je zakonodavec in čuječ varuh moralnih zakonov in se tenkočutno razburja nad nivojem civilizacije... pri drugih. On je prerok nove boljše morale. Evropski prijatelji azijskega boljševizma pa ga obkrožajo in mu navdušeno ploskajo...

Z vsega, kar počenja sovjetska delegacija v Ženevi, je mogoče razbrati popolnoma jasn cilj, ki ga boljševiki zasledujejo: Divide et impera! Popolnoma očitno je, da je moskovski politiki mnogo na tem ležeče, da pride do vojne v Afriki in če mogoče tudi v Evropi. Silno si prizadeva, da bi napravila razdor med Nemčijo in Poljsko na eni strani ter med Francijo in Malo zvezo na drugi. Ne zamudi nobene prilike, da dokazuje, kako nemogoča in nesmiselna prijateljstva so to. Moskva se silno boji, da bi prišlo do evropskega sporazuma, ker bi s tem njena najlepša sanja o svetovni revoluciji zopet zbledela. Le ne miru v Evropi, to je geslo in vodilo moskovske diplomacije v Ženevi!

Petrolejski tank v plamenih. V Baltimoru se je vnelo 700.000 galon petroleja. Le s težavo so zadušili ogenj. Plameni so se dvigali do 100 m visoko.

Žaloigra letalca

Češki tehnik Franc Remtiš je naredil enokrovno letalo in se je hotel udeležiti poletov v Komotavu, česar mu pa oblasti niso dovolile. Navzlic prepovedi pa je Remtiš svojega prijatelja Weiss, ki ima pilotsko šolo, pregovoril, da je napravil poskusni polet z njegovim letalom. Letalo je gladko odrinilo z zemlje in se povzpelo precej visoko. Mahoma pa se je začelo letalo zibati in Weiss je hotel pristati. A še preden je bil na zemlji, se je odlomilo krilo in odpadlo. Letalo je treščilo na travnik in se razbilo, Weiss pa je bil mrtev. Ko je njegov oče za to zvedel, ga je zadela kap.

Abesinski vojaki odhajajo na bojišče: Slika je posneta z letala in pokaže, kako neki poglavar zapuša s pristaši Addis Abebo in odhaja na mejo.

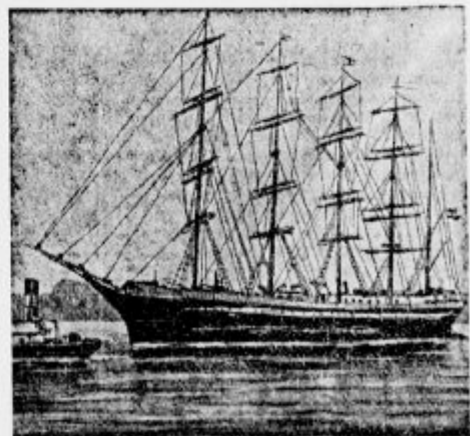
Italija se pripravlja ob Adui

Kakor poročajo iz Asmare, so italijanske čete ob eritrejski meji in zlasti v Adi Ugri, ki so pripravljene prodirati proti Adui, zelo nostrpne. Sicer pa nemara še niso končane priprave za ofenzivo na severni fronti, saj se zmeraj prihajajo poročila o večjih premikanjih čet. — Na fronti nasproti Aduje je že vse do pičice pripravljeno. Zada za četami so že delavske kolone, ki bodo nadaljevale s pripravljanjem cestišč. Vsak dan more 200 mož zgraditi 1 km ceste. Razumljivo je, da te ceste ne bodo odlične, vendar zadoščajo za male italijanske tovorne avtomobile, ki so jih naredili nalašč za abesinsko bojišče. — Glede na nov prihod čet poročajo, da pride tja še divizija rednih čet in divizija črnih srajc in domačinov, ki sta obe manjši ko pa ona rednih čet.

Nove ministrske odredbe pravijo, da morajo priti vsi letniki od 1901 do 1914, ki so

Kaj ima Rusija od Japonske

Sovjetska Rusija se je zavezala, da bo v zameno za kitajsko železnico kupovala v Japonski velike količine raznega blaga. Doselej so Rusi že za 33 milj. jenov kupili raznih predmetov od Japoncev. In sicer: čaja za 1.800.000 jenov; fižola-soje za 3.800.000 jenov, kokosovega olja za 2.500.000 jenov, pšenične moke za 1 milj. jenov. Sovjeti so kupili od Japonske še tudi za 8 milj. jenov raznih kovinskih predmetov, za 4 in pol milj. bakrenih kablov, za 2 milj. jenov bakrene žice, za več milj. in stotisočev pa: strojev, Dieslovih motorjev, kompresorjev, električnih strojev; 556 elektromotorjev, 153 generatorjev, 450 aluminijastih transformatorjev; dalje za 1 milj. 200.000 jenov ribiškimi čolnovi in za stotisoče jenov platna, ribiških mrež, kemičnih izdelkov, barv itd. Kje in kaj je potem rušmena nevarnost?

Danska šotska ladja »Kopenhagen«, ki je pred leti z 80 kadeti izginila na Atlantskem oceanu. Zdaj so v južnoafriški puščavi našli več okostnjakov in znakov, iz katerih sklepajo, da so od članov nesrečne ladje. Pravijo, da se je ladja strčila s kako ledo no goro in jih je nekaj utonilo, nekaj pa šlo na afriško obrežje.

Pri San Sebastianu v Španiji so bile dirke z avtomobili. Trije nemški avtomobilisti so prišli prvi na mesto. Zmagal je Carracciola in dobil veliko nagrado Španije.

Mravlje bobnajo, čebele plešejo

Večkrat imamo priliko slišati, da nam kaka papiga pove nekaj priučenih besed. Tudi drugi ptiči, tako škoreci, krokari, kosi blebetajo kake besede, a več ko 300 jih ne zmorejo, kakor pravi najboljši poznavalec ptičev Russ. A to seveda ni živalska govorica, marveč je čudo dresure. Veliko živali se more oglašati, celo ribe niso molčeče, nekateri ječijo in mrmrajo. — Petje ptičev je že od nekdaj razveseljevalo človeka, prav tako, kakor ga je skoraj ob pamet spravilo regljanje žab, gaganje rac, kikirikanje petelinov. Vsi ti glasovi so nekakšni izrazi živalskega telesa, niso pa govorice. Vse domače živali imajo svoje izražanje, tako psi, mačke, opice in z njimi izdajajo svoje hotenje, strah, jezo, prikupljivost. — Opice, n. pr., se na osem načinov izražajo. Raziskovalec ptičev, Heinrich, je isto opazil pri gosih: Schneider pri racah, a Unruh pri konjih. Raziskovalec živali, Schmid, je natančno preiskal izraze mačke in pravi, da vsebuje mijavkanje pet do osem načinov izražanja, da je drugačno,

če mačka kaj hoče, ali če ji ni kaj prav, ali če se ji kaj ponesreči, če jo kaj boli, če je lačna, če se hoče prikupiti.

Živali se torej morejo izražati. Mačke zmorejo torej sedem »besed«, lastovke pet. — Vendar najbrž ni baš ta preprosta skupnost tisto, kar je najbolj zanimivo pri izražanju živali. Bolj čudovite so govorice v gostolevkih in plesih žuželk, zlasti mravlje in čebele, ki so jih v novejših časih s številnimi poskusi dognali. — Da se mravlje kakorkoli že sporazumevajo, o tem se more vsak prepričati, ki za nekaj ur opazuje njih vedenje. — Na pr. najde kaka mravlja sladkorček. Kaj napravi? Najprej si ga natančno ogleda, zakaj mravlje so vzor za natančnost, in ko se ji zdi vse pravšno, takoj odhiti po svoje tovarišice. Naglo brzi naprej in ustavi vsako mravljo. Le dobro pogled, kaj napravi! Z majcenima tipalkama zabobna po čelu in tipalkah svoje tovarišice, ki odgovori in razvije se govorica z gostolevki. A slednjič jo tovarišica le razume, kar razodene tako, da gre s tovarišico k zakladu ali pa poišče še druge mravlje in gre potem kar ekspedicija k sladkorčku.

Čebela se vede spet drugače. Dolgo so čebelarji mislili, da se čebele s petjem sporazumevajo. Vsak čebelar je vedel in ve to še zdaj, kakšne glasove imajo čebele, če jim je kaj všeč in kako »tulijo«, ko n. pr. začno rojiti. Poznamo vabljive glasove čebel, kadar se roj menjava in poznamo ljubosumno piskanje mladih matie in sovražno »krakanje« matie, ki bi rade ostale v panju. — Torej imajo čebele zares nekakšno pevsko govorico. A kaj naj pomenijo njih besede? Novo raziskovanje živalskih govoric pravi, da je to le izraz telesa, kakor na primer vkanje dojenčka, hipni krik, če se udarimo, vesel vzklik, če se najdejo dva ljubeča se človeka. Kaj več pa da ne izraža čebelje »petjes«. Toda monakovski učenjak Frisih meni, da so čebele mimo teh, samo nagonskih izrazov, zmožne še resnične govorice, ki so z njo sporazumevajo. In sicer pravi, da je sredstvo za izražanje te govorice nekaj prav čudovitega, česar človek doslej še ni dognal in kar je zares težko verjeti. Ta govorica naj bi bila plesni polet čebel. — Tako pride kaka čebela v panj in prinese sporočilo, da je sosednja lipa v evetju. Ta novica je seveda za ves rod čebel zelo važna, velika in vesela. Čebela jo pa sporoči z nekim posebnim, plešočim načinom. Zapleše najprej v pričo vsoga panja in pleše tako dolgo, da začne vse čebele plesati na isti način. In odplešejo na lipo po med. — Saj je težko verjeti, da je vse tako. Prav za prav imajo pa plesne govorice tudi ljudje. Malajci, Papuaneci, Avstraleci si s plesom povedo kar zgodbe. In zakaj si ne bi tudi živali kaj povedale s plesom? A čeprav bi dvomili, da se čebele pogovarjajo s plesom, imamo pa druge dokaze, da se različna bitja, prav do najnižjih plasti po svoje sporazumevajo. Saj je življenje pač takšno, da je potrebno izražanja in razumevanja in da je brez tega vsakršno skupno življenje nemogoče. (Francé)

Prometni stražnik na dopustu v domači vasi.

Kmetijstvo ptujskega okraja

Okraj Ptuj je eden od največjih okrajev v dravski banovini. Površina znaša okrog 82.000 ha. Radi ugodne strukture zemlje, podnebja in terenskih prilik so se močno razvile vse panoge kmetijstva.

Z ozirom na krajovno razširjenost posameznih panog lahko delimo okraj v glavnem na dva dela in sicer: **vinarsko-sadlarski okoliš**, kamor spada večji del ormoško-ljutomerških gor, dober del Slovenskih gor in dolina cele Haloze, ter **poljedelsko-živilnorski okoliš**, t. j. celo Dravsko polje.

Vinogradniška površina v okraju meri okrog 4800 ha (6%) od celokupne površine okr. Terenske in podnebne prilike so za dobro uspevanje vinske trte v okraju prav povoljne. Pridelujejo se v glavnem bela, tu in tam v malih množinah tudi rdeča vina. Velik del vinogradov tvorijo sortirani nasadi (predvsem novejši), dočim so ostali nasadi mešani. Od belih vin se pridelata največ: pošipa, laškega in ronskega rislinga, belega burgundca, zelenega in muškatskega silvanca, rulandca, Neuburgovca in Bouvierove ranine, ki pridejo v poštev kot prvovrstna sorta vina in še nekatere manj vredne sorte, ki dajo nekoliko slabša vina. Navedena sortirana vina pridejo večim delom v poštev za buteljke, ostala mešana vina pa kot namizna vina. Razen navedenih sort so zastopane tudi sorte, ki se uporabljajo kot namizno grozdje. To so predvsem razne žlahtnine, biser in Čaba, anževinovka, deloma pa se porabljajo tudi za namizno grozdje Bouvierova ranina in portugalka. Od rdečih vin, katere se pridelujejo le v malih množinah, pridejo v poštev: modri burgundec, frankinja, portugizec in kavčina. Vina, ki se pridelujejo v omenjenih vinorodnih okoliših, so po svoji odlični kakovosti pod imenom »Jeruzalemska«, »Turkovrhana« in »Zavrčana« znana širom naše države in izven nje.

V zvezi z nujno potrebo obnove starih vinogradniških nasadov se v zadnjih letih močno razvija tudi trsničarstvo. V okraju je okrog 40 zasebnih trsničarjev in ena trsničarska zadruga.

Tudi sadjarstvo je močno razširjeno. Površina sadonosnikov meri okrog 3700 ha (4 in pol %) od skupne površine. V glavnem se pridelujejo sledeče vrste sadja: jabolka, hruške, slive, črešnje, breskve, marelice, orehi in domači kostanj. Za prodajo pridejo v prvi vrsti v poštev jabolka, hruške-mošnice, deloma slive, orehi in domači kostanj. V prav ugodnih sadnih letinah se izvozi iz okraja nad 1000 vagonov jabolk; od ostalih vrst sadja pridejo za prodajo izven okraja v poštev le male množice istega, ker se v glavnem porabi v domačem gospodarstvu, dočim se ostalo proda na domačem trgu. Svoječas, t. j. pred svetovno vojno in v času svetovne vojne, se je tudi domači kostanj mnogo izvažal, po vojni se je pa vsled visokih cen kostanjevega lesu mnogo kostanjevih gozdov posekalo, kar je imelo za posledico, da se je pridelek kostanjevega plodu znatno zmanjšal. Sadje, ki se prideluje v tukajšnjem okr., je v kakovostnem oziru prav dobro, kajti večji del sadonosnikov tvori same boljše sorte, razen tega sadjarji posvečajo v zadnjih letih negovanju sadnega drevja precejšnjo pozornost.

Poljedelstvo in travništvo zavzema precejšnjo površino. Orna površina znaša okrog 26.500 ha (32%) od celokupne površine okr., površina travnikov in pašnikov pa znaša okrog 21.000 ha (25%) od površine okraja. Pridelujejo se v glavnem sledeče njivske kul-

ture: krompir, koruza, ajda, riž, pšenica, oves, ječmen, pesa, zelje, čebula, korenje, fižol, strnišna repa, buče, solnčnice, olinata repica, detelja, lucerna, inkarnadka in deloma grahoviča.

Površina posameznih njivskih rastlin v % znaša: krompir 21%, žitarice 49%, koruza 21%, čebula in česen 0,75%, leguminoze 5%, dočim ostalih 3,25% odpade na razne druge kulture, kakor fižol, pesa, repa, zelje itd. Ajde, katere se seje v glavnem kot postrni sadež, se seje okrog 18% od celokupne površine orne zemlje. Kot glavni izvozni artikli so: krompir, ajda in čebula.

Pridelek krompirja, ajde, čebule in ostalih poljskih pridelkov je v normalnih letinah v kvantitativnem in kvalitativnem pogledu prav zadovoljiv.

Travniki in pašniki so v dobrem stanju. Kakovost sene je dobra. Tudi pridelek sena je v normalnih letinah zadovoljiv, kar dokazuje dejstvo, da se takrat tudi mnogo sena iz okraja izvaža.

Živilnorska je močno razvita. Prvo mesto zavzema goveja živina, drugo mesto konjereja, tretje mesto svinjereja, četrto mesto perutninarstvo, peto mesto čebelarstvo.

V okraju je predpisana pingavska pasma goveje živine, belgijska in noriška pasma konjev, od svinj se goji nemška oplemenjena pasma in nekatere druge mešane pasme svinj. Od perutnine, pri kateri zavzema glavno mesto kokošineja, se goji v glavnem štajerska kakor in razne druge pasme, ki so pa več ali manj pomešane. Pingavska pasma goveje živine, katere je predpisana šele v zadnjih letih, se je že močno razširila, kar je pripisovati v prvi vrsti živinorejcem samim, selekcijskim društvom in zvezi selekcijskih društev za pingavsko govedo.

Konjereja ptujskega okraja zavzema v dravski banovini gotovo prvo mesto. Vsako leto se izvozi v inozemstvo lepo število konj po razmeroma prav ugodnih cenah. Da je konjereja na tako visoki stopnji, je to pripisovati v prvi vrsti terenskim in podnebnim prilikam, umnim konjerejem in konjerejskim organizacijam.

Ker je v okraju mnogo domačega kostanja, akacije, ajde in drugih medonosnih rastlin, se je močno razvilo čebelarstvo. Večina čebelarjev ima že moderne panje, in sicer ameriške ali A.-Z. panje.

Površina gozdov znaša okrog 21.000 ha (26%) od celokupne površine. V gozdovih prevladuje listnato drevje. Od listnatih dreves: hrast, bukev, gaber, jelša, jesen, brest, kostanj in akacija. Od iglavcev: smreka, bor, deloma tudi jelka in mesecan.

Ostalih 5000 ha (6%) zemlje odpade na močvirja in nerodovito zemljo.

V okraju so sledeče kmetijske organizacije: 28 kmetijskih združenj, 15 sadlarskih združenj, 2 vinarski združenji, 2 kletarski združenji, 1 trsničarska zadruga, 9 živinorejskih selekcijskih društev, 1 zveza selekcijskih društev za pingavsko govedo, 2 konjerejski združenji, 11 čebelarjskih združenj, 4 svinjerejska središča, 4 rejska središča za štajersko kokoš, 2 novovnevalni združenji kmetijskih pridelkov, 2 strojni združenja.

Ker bo letos od 28. sept. do 6. oktobra v Ptuj okrajna kmetijsko-obrtna razstava, si bo vsak obiskovalec razstave lahko na licu mesta ogledal vse vrste kmetijskih pridelkov, sadje, grozdje, govejo živino, konje, perutnino, čebelarstvo ter poskusil vse vrste naših kvalitetnih sortnih vin.

Zoržić Stanko,
okr. kmetijski referent.

Zagrebske velebanke

Med štirimi zagrebškimi velebankami je zadnja Prva hrvaška štedionica predložila bilanco za 1933 in 1934. Iz bilance, kateri pa žal ni dodan račun dobička in izgube, se vidi, da so se v zadnjih 2 letih povečale naložbe v novem poslov. pri zavodu od 70,8 na 90,9 milj. in da si je za novo poslovanje zbralo že 0,5 milj. rezervnega fonda.

Na drugi strani pa se je odtok vlog nadaljeval tudi v letih 1933 in 1934. Skupno so tuja sredstva Prastedionice (računajoč tu samo hranilne vloge ter upnike) padla od 1.837,0 milj. leta 1932 na 1.574,8 milj. lani. Primerno so se znižala tudi aktivna zaveda. Za leto 1933 je bilanca uravnotežena, dočim je za 1934 izkazano 5,8 milj. Din. čistega dobička.

V naslednjem smu zbrali nekaj podatkov o štirih velikih zagrebških bankah (Prva hrvaška štedionica, Jugoslov. združena banka, Jugoslov. in Srbska banka) zadnjih let. Za izhodilne smo vzeli zadnje normalno leto 1930. Naslednja tabela nam kaže gibanje vlog in upnikov ter reeskonta. Slednjega pa ne izkazuje Jugoslovanska banka v svojih računskih zaključkih, tako da se nanaša reeskont samo na tri zavode, in sicer od leta 1931 dalje, ker se nekateri teh zavodov do leta 1931 sploh niso posluževali reeskonta, pa tudi drugi niso posebej izkazovali reeskonta.

vloge in upniki	reeskont
1930	5.423,4
1931	4.308,8
1932	3.277,3
1933	2.923,1
1934	2.507,4

Iz tega pregleda je razvidno, da so vloge ter upniki zagrebških štirih velebank padli od 1930 na 1934 za 54%. Seveda pa niso v tem pregledu upoštevane tako zbrane nove vloge, katerih pa zopet Jugoslovanska banka ne izkazuje posebej in imamo tako podatke od 1933 dalje samo za tri zavode. Pri teh zavodih so znašale nove vloge, ozirom upniki v novih terjatvah leta 1933 118,5, 1934 pa 138,74 milj. Din. Če bi to prišli, potem bi bilo navedeno manjše. Seveda pa ne smemo vseh novih vlog vzeti faktično za nove vloge, ker ne vemo, koliko je bilo prenesenega iz starih terjatev na novo poslovanje. Takih delajlov poročila bank žal ne navajajo.

Primerno zmanjšanju pasiv, katerega odtoka ni nadoknadil reeskont, ki je zlasti narasel leta 1932 in dosegel znorno višino, od tedaj pa stalno nazaduje, so se zmanjšala tudi druga aktivna zaveda. Predvsem se je zmanjšala gotovina obenem z naložbami pri drugih denarnih zavodih od 324,2 milj. Din leta 1930 na 61,7 milj. Din leta 1934 (to velja samo za staro poslovanje). Vrednostni papirji (vse velja samo za staro poslovanje) so padli od 490,7 na 355,7 milj. od 1930 na 1934. Za menice ni mogoče primerjati podatkov, ker ne vemo, koliko je bilo leta 1930 reeskonta. Pač pa so dolžniki štirih velebank padli od 3.234,3 na 1.346,6 milj. Din od 1930 na 1934. Nepremičnine so se povečale zaradi valorizacije pri Prastedionici.

Zanimivo je, kako so veliki zavodi opuščali podružnice. Tako je imela n. pr. Jugoslovanska banka

še leta 1930 13 podružnic, sedaj jih ima le še 7. Jugoslovanska združena banka je zmanjšala število svojih podružnic od 9 na 6. Prva hrvaška štedionica jih je ukinila tudi nekaj. Tako je sedaj podružnična mreža zagrebških velebank, ki je obsegala vso državo, postala sedaj znatno redkejša. Seveda pa so s tem banke prihranile znatne vsote na upravnih stroških.

Železnica Št. Janž-Sevnica

Pri licitaciji za oddajo gradbenih del na prvem sektorju proge št. Janž-Sevnica je bilo 13 ponudnikov, med katerimi je bila najcenejša ljubljanska tvrdka ing. Dukič in drug. Od vzklicne cene 18 milijonov Din je ing. Dukič popustil na 12,4 milj. Din, torej za skoro 31%. Pričakovati je, da bo licitacija kmalu potrjena, da podjetje lahko takoj začne z gradbo. Proga mora biti gotova v 18 mesecih.

Insolvenca v avgustu. Po poročilu Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je bilo v avgustu 1935 v vsej državi razglašeno 12 konkurzov (lani avgusta 10) in 8 (23) prisilnih poravnjav. V naši banovini je bilo razglašeno 5 (1) konkurzov in 4 (4) poravnave.

Pokojninsko zavarovanje rudarjev. V našem večeršnjem poročilu o bratovskih skladnicah se nam je vrnila pomota, ko smo navajali primanjkljaje v pokojninskih panogah. Za dobo od 1925 do 1934 izkazuje skupno primanjkljaja te-le skladnice: Hrastnik 3,2 milj. Din (ne Jesenice), ostale pa kot smo jih navedli večeraj: Lesje 1,3, Mežica 0,62, Ravne 0,9, Trbovlje 0,6 in Zagorje 4,1 milj. dinarjev.

Težave avtobusnega prometa. Zagrebška delniška družba Tapred, ki ima veliko število prog v savski banovini, izkazuje za preteklo leto 1934 pri glavnici 1 milij. Din 0,5 milj. izgube. Vozni park je izkazan z 1,5 milj. Din.

Belgrajski teden. V belgrajskih listih so objavile belgrajske gospodarske zbornice, da nimajo o prireditvi »Belgrajski tedne« nobenih posebnih informacij ter da se naj zainteresirani obračajo naravnost na prireditelje. Sedaj objavlja Glavna zveza srbskih kmetijskih združenj, da zadruga z omeji. zavez »Belgrajski teden« ni njena članica in da zveza nima z njo nobenih stikov.

Zaposlenost v juliju. V mesecu juliju je znašalo število zavarovancev pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev 576.573, kar pomeni v primeri z junijem zmanjšanje za 8.557, v primeri z julijem lani pa povečanje za 20.658 delavcev, v primeri z julijem 1933 pa celo povečanje za 55.396. Od julija lani na julij letos izkazuje povečanje zaposlenosti uradi v Nišu, Sarajevu, Petrogradu, zmanjšanje pa uradi v Banjaluki in Ljubljani. Povečanje izkazuje vse trgovske bolnišnice blagajne. Povprečna zavarovana mezda je od lani padla za 0,55 na 21,72 Din. Skupna zavarovana mezda je znašala julija letos 313,01, junija 1935 315,36 in julija lani 309,51 milj. Din.

Kongres zveze slovanskih planinskih društev

Dne 14. in 15. septembra t. l. se je vršil v Krakovu kongres Asociacije slovanskih planinskih društev, ki so se ga letos po dveletnem presledku poleg Poljakov, Čehov in Jugoslovancev udeležili tudi Bogari. Jugoslavijo sta zastopala kot delegata Zveze planinskih društev Jugoslavije predsednik Slovenskega planinskega društva g. dr. Josip Pretnar in tajnik g. dr. A. Brulej. Kongresu je predsedoval načelnik stalnega sekretarijata Asociacije, Poljak univ. profesor dr. Valerij Goetel, ki je podal tudi poročilo o delu stalnega sekretarijata. Poročal je, da je na kongresu Mednarodne Unije planinskih društev v Barceloni kot zastopnik Asociacije predlagal, da naj se pristopi k izvedbi obsejnega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Poslednja je namreč že sklenila in praktično izvaja enake pogodbe s Švico, Francijo in Avstrijo, na podlagi katerih se smejo turisti v nekem obmejnem pasu svobodno gibati, ako se izkažejo s turistijskimi legitimacijami. — Na jugoslovansko-italijanski meji se že sklenjena in od obeh držav odobrena konvencija še ne izvaja. Dr. Goetel je povdaril, da je imel utis, da bodo italijanski planinski krogi podpirali ugodno rešitev te zadeve.

Nadalje je poročal o razgovorih glede reciprocitete pri ugodnostih, ki jih uživajo planinci na podlagi svojih legitimacij v vseh v Uniji včlanjenih državah. Tudi ta akcija se pomika naprej in g. dr. Goetel je v imenu Asociacije izjavil, da je pripravljena k takemu mednarodnemu dogovoru ter je opozoril, da razpolagajo v Asociaciji včlanjena slovanska planinska društva s ca 500 kočami, kar je izvalo veliko senzacijo, ker druga društva niso imele prave predstave o moči slovanskih planinskih društev.

O delu stalnega sekretarijata je poročal predsednik dr. Goetel, da je prispeval k švicarski študiji o tipih planinskih koč razpravo o poljskih in češkoslovanskih tipih planinskih koč; v internem poslovanju je organiziral stalni sekretariat, ki so ga prevzeli in proslo leto vodili Poljaki, poročal je o dohodkih in stroških te institucije in omenil akcijo, ki gre za tem, da bi vsi člani Asociacije v vseh včlanjenih slovanskih državah uživali posebne železniške ugodnosti. Ta akcija za sedaj še ni uspela, vendar se bo nadaljevala in upati je na ugoden uspeh.

Omenil je nadalje, da je stalni sekretariat vršil propagando za obisk planin in da je v poljskem radiu major Romaniczyn predaval enkrat o Asociaciji in drugič o Julijskih Alpah in da bo vršil to propagando tudi v naprej na ta način, da bo postopoma v radiu objavjal predavanja o jugoslovanskih in drugih slovanskih planinah. — V teku razprave o oblastveni zaščiti markacij in drugih orientacijskih naprav se je ugotovilo, da je tozadevna akcija slovanskih planinskih društev do sedaj uspela samo v Jugoslaviji, kjer je bila izdana posebna uredba za Dravsko banovino ter se pripravila sedaj za celo državo.

Sledila so izčrpa poročila o delu društev posameznih včlanjenih držav. O delovanju Poljskega Towarzystwa Tatrzańskiego je poročal g. major Romaniczyn, o Klubu Česko-slovašských turistov, univ. prof. dr. Ketter o Zvezi planinskih društev kraljevine Jugoslavije, g. dr. Pretnar in Sjuza na Bolgarsko Turističeskoe Druženstvo, g. dr. Kirov. Poročila so pokazala jako živahno delovanje in velik napredek slovanskih planinskih društev.

Med interaktivnimi predlogi, ki so jih sprožili delegatje v teku nadaljnjih razprav, je omeniti zlasti predlog poljskih in jugoslovanskih delegatov, da naj bi se v bodoče po možnosti prirejale v inozemski še nepreiskani gorovja ekspedicije sestavljene iz pripadnikov vseh štirih slovanskih planinskih organizacij. Sklenjeno je bilo nadalje.

Konkurz Kenda odpravljen.

Za konkurz Ivana Kenda, ki ga je zastopal ljubljanski odvetnik dr. Lovro Vavpetič, je vladalo v gospodarskih krogih napeto zanimanje in je bila tudi borba za upraviteljsko mesto. Okr. sodišče v Ljubljani je 12. febr. letos razglasilo konkurz nad imovino Ivana in Marije Kenda, posestnikov in hotelirjev na Bledu. Za konkurznega upravitelja je bil postavljen odvetnik dr. Mirko Triller iz Radovljice. Ta je podal sodišču poročilo, da ne obstoja nikaka konkurzna masa, zato je sodišče konkurz odpravilo, ker ni kritja za stroške. Hipotekarni upniki so zasedli že pred konkurzom vso premoščeno in nepremoščeno imovino obeh prezadolžencev in uvedli prisilno upravo, ki še traja.

Prodaja lesa se bo vršila potom pisarnih ponudb, katere je vložiti do 21. oktobra letos pri Ravnateljstvu šum v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled v pisarno Zbornice TOI v Ljubljani.)

Pleskanje mostu čez Ljubljanico bo oddano potom pisarne ponudbe, katere je vložiti do 4. okt. pri ravn. drž. žel. v Ljubljani. (Razpis je na vpogled v pisarno Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri depositni blagajni ravnateljstva.)

Buffet na postaji Velenje bo oddan v triletni zakup potom licitacije dne 16. oktobra pri ravn. drž. žel. v Ljubljani (Ljubljanski dvor, soba št. 59). (Razpis je interesentom v pisarno Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Naš kliring s Češkoslovaško. Po čeških podatkih je znašal aktivni kliringški saldo Češkoslovaške v prometu z našo državo 20. sept. 83 milj. Kč in se pričakuje zmanjšanje salda.

Naš kliring z Rumunijo in Grčijo. Te dni smo v kliringu z Rumunijo postali aktivni in je znašal naš saldo dne 19. septembra 850.000 Din. Zadnje plačilo ima št. 615 z dne 12. septembra. Tudi turški kliring je postal za nas aktiven ter je znašal naš saldo 18. septembra 86.000 franc. frankov. Zadnje izvršeno izplačilo ima število 622 z dne 9. septembra.

Jugoslovanski interes za nemško blago. »Frankfurter Zeitung« z dne 25. t. m. razpravlja pod naslovom »Jugoslovanski interes na nemškem blagu« o možnostih povečanja izvoza Nemčije k nam. V začetku analizira smeri naše zunanje trgovine, nato pa piše optimistično o novi jugoslovanski gospodarski politiki, ki jo je začela vlada dr. Milana Stojadinovića. Pravi, da so tu znaki, da se bo kupna moč jugoslovanskega trga v splošnem dvignila.

Borzo

Dne 27. septembra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali težaji Berlina, Curiba, Londona in Pariza, narasla sta New York in Amsterdam, popustili pa Bruselj, Praga in Trst.

Sport

da bodo slovanska planinska društva medsebojno izmenjevala predavatelje in filme ter tako dosegla ožje stike ter vršile propagando za obisk slovanskih planin.

Nadalje so bili sprejeti predlogi jugoslovanskih delegatov glede intenzivnejšega dela stalnega sekretarijata, ki bo moralo v bodoče četrtletno pošiljati poročila o svojem delu.

Na vsakem bodočem kongresu se bosta po predlogu jugoslovanskih delegatov, postavila na spored vsaj dva aktualna referata in na prihodnjem kongresu se bo po predlogu jugoslovanskih delegatov stvarno razpravljalo že o dveh vprašanjih: o odnosu planinstva do zimskega sporta in o enotni organizaciji reševalne službe vseh slovanskih planinskih organizacij.

Na predlog istih dveh delegatov bo Asociacija v bodoče manifestirala medsebojno povezanost slovanskih planinskih društev s tem, da bo prispevala k vsem večjim alpinističnim znanstvenim ekspedicijam, ki jih bo priredila katera izmed včlanjenih organizacij.

Pri volitvah se je predsedstvo Asociacije za prihodnje leto prisodilo Bolgarom, ki bodo še naknadno imenovali predsednika in tajnika. Za prvega podpredsednika, ki obenem vodi posle stalnega sekretarijata v Krakovu, pa g. dr. Goetel. Prihodnji kongres Asociacije se vrši v poletju 1936 v Sofiji.

Nedeljski nogometni program

Jutri so zopet ljubljanska igrišča zasedena s serijo prvenstvenih tekem juniorjev, tretjega in drugega razreda, popoldne pa je rezervirano za kvalifikacijsko tekmo.

PRIMORJE : GRADJANSKI.

ki se vrši na igrišču Primorje. Začetek predtekem že ob 15.15. Spored prvenstvenih tekem na igriščih je sledeč:

Igr. Slovana: ob 9 Svoboda I : Jadran I
ob 10.30 Grafika I : Sloga I
Igr. Korotana: ob 10 Korotan I : Reka I
Igr. Hermes: ob 9.30 Svoboda jun. : Mladika jun.
— ob 10.30 Hermes jun. : Primorje jun.
Igr. Jadrana: ob 9.30 Korotan jun. : Ilirija jun.
ob 10.30 Jadran jun. : Reka jun.
Igr. Mladike: ob 9.30 Slavija jun. : Mars jun.
ob 10.30 Mladika I : Moste I
Igr. Primorje: ob 15.15 Mars I : Slovan I
ob 14.15 Primorje : Ilirija (priateljska)
ob 16 Primorje : Gradjanski

SPORED OSTALIH PRVENSTVENIH TEKEM:

V St. Vidu ob 15 Brod : Zalog.
V Mengšu ob 15.30 Menges : Disk.
V Domžalah ob 15.30 Kamnik : Domžale.
Na Jesenicah ob 15.30 Kovinar : Svoboda. Tržič.
V Radovljici ob 15.30 Radovljica : Bratstvo.
V Škofji Loki ob 15.30 Sora : Gorenjec.
V Trbovljah ob 16 Amater : Trbovlje.
V Zagorju ob 16 Svoboda : Zagorje.
V Hrastniku ob 16 Hrastnik : Rudar.
V Celju ob 10.30 Šostanj : Jugoslavija na igr. Jugoslavije — ob 16 Atletik : Celje na igr. Atletikov.
V Mariboru ob 16 Maribor : Rapid.
V Murški Soboti ob 15.30 Mura : Ptuj.

Odbor za izvedbo taksonomskih drebojev. (Stal. beca.) — Pozivajo se ljubljanski klubi: Ilirija, Korotan, Primorje in Sloga, da pošljejo na zbirni miting, ki se vrši v soboto, 28. t. m., ob 14.30 in v nedeljo, 29. t. m., dopoldne ob 9 na igrišču Primorje vse svoje člane. Gz. solnične naprave, da prispejete sobotni dopoldne in nedeljski popoldne. Vredna, redna seja selekcijskega odbora se vrši v ponedeljek, 30. t. m., ob 20.30 v klubski sobi kavarnice Evropa. Udeležba je za vse člane uprave obvezna.

Priprava koda na Stolu bo odprta in redno oskrbovana do vključno nedelje, dne 6. oktobra 1933.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi narasel na 8,58—8,68, v Zagrebu pa je ostal neizpremenjen na 8,58—8,63, dočim je zopet v Belgradu narasel na 8,56—8,66. Grški boni so notirali v Zagrebu 31,65—32,40, v Belgradu pa 31,65—32,35. Angleški funt je v Zagrebu ostal neizpremenjen na 233,95—235,55, prav tako v Belgradu na 234,20—235,80. Španska pezeta je v Zagrebu notirala 5,55—5,65, v Belgradu pa 5,70 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2961,01—2975,61, Berlin 1756,08—1769,95, Bruselj 739,90—744,96, London 215,13—217,19, Curib 1424,22—1431,20, New York 43,49,28—43,85,60, Pariz 289,60—290,47, Praga 181,12 do 182,22, Trst 356,81—359,00.

Curib. Belgrad 7, Pariz 20,25, London 15,135, New York 397,875, Bruselj 52, Milan 25,125, Madrid 42,05, Amsterdam 208, Berlin 123,90, Dunaj 57,70, Stockholm 78,05, Oslo 76,05, Kopenhagen 67,60, Praga 12,73, Varšava 58, Atene 2,025, Carigrad 2,47, Bukarešta 2,50, Helsingfors 6,67, Buenos Aires 0,8375.

Vrednostni papirji

Tendence za državne papirje je bila danes ustaljena in so tudi tečajni ostali v glavnem neizpremenjeni. Promet je slejkoprejš slab.

Ljubljana. 7% inv. pos. 78—80, agrarji 44—46, vojna škoda promptna 358—360, begl. obv. 61—63, 8% Bler. pos. 80—81, 7% Bler. pos. 70—71, 7% pos. Drž. hip. banke 74—76, 7% slab pos. 80 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 78—78,50 (78), vojna škoda promptna 358—360 (358, 360), 10, 11, in 12, 361 bl., begl. obvez. 62,50—63,25 (62, 62,50), 8% Bler. pos. 81 bl., 7% Bler. pos. 69 do 70,50, 7% slab. pos. 81 bl. — Delnice: Priv. agr. banka 228—232, Trbovljska 100—110, Isis 40 bl., Osj. sladk. tov. 130 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 81—81,50 (80), vojna škoda promptna 360—362 (362, 361,50), 12, 361,50 denar (361,50), begl. obvez. 65,50—66 (65,75), 7% slab. pos. 81,50 bl. — Delnice: Narodna banka (3850), Priv. agr. banka 231,50—232,50 (232).

Zitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjene. Promet srednji.

Somborska borza ni poslovala.

Hmelj

Zalec. 27. sept. Položaj zelo čvrst. Trgovina išče predvsem tretjevrstno blago, ima nekaj naročil za blago po 26 in 27 Din ter kupuje prvovrstni, gladkozeleli hmelj, katerega pa imajo le še redki posamezniki. Eno partijo takega hmelja se je danes zjutraj prodalo po ugodnih dobavnih pogojih za ceno 31 Din. Povpraševanje zelo živahno. Dobili smo tudi na vp

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda. Dva 1.—; ženski tovarniški oglas 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaševanju reklamnega snafaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 250. Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Potnika-akviziterja
za radio aparate sprejem. Fiksni in provizijski. Sposobni naj vložijo ponudbe v upravi »Slovenca« pod »Stalen« št. 11827. b

Pletilje
z večjo prakso, iščem za stalno delo. — K. Soss, Mestni trg. (b)

Prešivalko, šteparico
sprejme Robinsk, prodajatelj čevljev, Maribor. (b)

Krznar, pomočnika
in šiviljo, dobro šfiteririco — sprejem. Goričan, Sv. Petra cesta 29. (b)

Ia kostanj (maroni)
kg 4 Din — la orehi kg 6 Din — vreče po 50 kg razpošilja franco vsaka postaja G. Drechsler, Tuzla. (b)

Gospodinja
iščem v večjo, boljše hišo na deželi. Zmožna mora biti samostojnega vodstva vseh gospodinjstvih del, kakor kuhanja, vrta itd. ter pravičnega ravnanja s posl. Stara najmanj 30 let; vdove brez otrok, ki so že vodile večje gospodarstvo, imajo prednost. Plača po dogovoru. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalen« št. 11951. b

Trgovski pomočnik

špecerist in železninar, vojašine sedaj prost, z znanjem nemščine, želi namestiti za takoj kjerkoli v Sloveniji. Naslov pove uprava »Slovenca« pod »Agilen in zanesljiv« št. 11938. (a)

Pouk

Angleščina
s fonetično pisavo. Najboljše metoda. Pouk v Rokodelskem domu. (u)

Osmošolec
instruira za stanovanje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stanovanje« št. 11935. (u)

Industrija!ci - trgovci - bankirji!

Najsigurneje je računanje z REMINGTON ročnim ali električnim strojem. Najugodnejše je pisati na novih REMINGTON pisalnih strojih. — Zahtevajte ponudbo od Remingtonovega reprezentanta:

Dragošina Grünberger - Ljubljana
Gajeva 6-I. nadstropje. — Telefon 3419

Hubertus plašči

nepremočljivi — otroški 165 Din, za odrasle 250 Din, v vseh barvah, pri Preskerju, Sv. Petra c. 14.

Slamorenice, geplje,

etiskalnice in mlince za sadije, pluge in brane, kotle za žganjekubo in živinsko krmo, jermenja, štedilnike, železne peči, vodovodne cevi, črpalke za vodo in gnojnice, vse stavbni material — nudi najugodnejše tvežka Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska cesta 1. Zaloge potrebščin za čebelarstvo, mlekarstvo in sadjarstvo. Nakup starega železa in drugih kovin. Monopolna zaloge razstreljiv, vžigalnih kapic in vrvic. (l)

Jabolka

kisla, trešana, za mošt — vsako količino — ponudim po najnižji ceni. — Renier, Podčetrtek. (k)

Kožarska trgovina

Spire T. Krstića
Beograd, Pariska 19, telefon br. 27-727. Telegram adresa »Bane«, kupuje in prodaja kože: goveje, junčje in telečje, suhe in slane; kupuje hrastove šiske v zrnu in zmlate. k

Kupim

mali štirisedežni »Steyer« ali »Mercedes« novejšega tipa avtomobil, rabljen 10—15.000 km največ. — Eventuelno tudi zamenjam z malim »Renoldom«. Pisarne ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dobro ohranjen« št. 11929. (f)

Prodamo

Kokos tekači
in obrisači, linolej, voščeno platno, umetno usnje v specialnih kakovostih, dobavlja najceneje samo Novak, Koroška 8, Vetrinjska 7. (l)

Nočavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje tvežka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Šivalni stroj

skoraj nov, znamke »Adler«, pogreznjen, prodam po zelo ugodni ceni. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zelo ugodno« 11930. (l)

Telef. hišna centrala

cnamke Siemens & Halske A. G. Wien, s 30 postajami, 6 stenskih in 12 namiznih induktor. aparatov, bivša državna tipa, poceni napredaj. Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 11874. (l)

Prodam

dobro idočo knjižnico, ki ima koncesijo tudi za trgovino s papirjem in knjigarno — v večjem kraju Slovenije. Naslov v upravi »Slovenca« št. 11826. l

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10

Posojilo 120.000 Din

rabim proti vknjižbi na prvo mesto lepe enonadstropne vile. Vrednost hiše najmanj še enkrat toliko. Plačam ugodne obresti. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vila«. (d)

Vloga

Mestne hranilnice Ptuj — 20.000 Din — jako ugodno napredaj. — Štedovna zadruha, Zagreb, Varšavska br. 6. (d)

Kupim in plačam

visoko nad dnevno ceno vlog v Mestne hranilnice, Kmetijske posojilnice in Ljudske posojilnice na obroke po dogovoru. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Izplačilo v gotovini« št. 11895. (d)

Posedstva

Dvostanovanjsko hišo
in gospodarsko poslopje z enim oralom zemlje — prodam. — Dogoše 6, pri Mariboru. (p)

Obri

Pozor!

Sportne in vsakovrstne čevlje, ročno delo, dobite v moji delavnici po nižjih cenah. Popravila se izvrše hitro in točno. Ogled neobvezen. Mohorčič Anton, zaloge čevljev in delavnica, Gospodarska cesta 13, Kolizej.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje
čisto in sončno, oddam a 1. oktobrom. Gospodarska cesta 10, Cesar. (č)

Stanovanje

sončno, dvosobno, kabin, s pritlikinami, balkon, I. nadstropje, oddam za november. Področnik cesta 1/22. (č)

Opremljeno sobo

oddam a 1. oktobrom. — Jegličeva cesta 9. (s)

Opremljeno sobico

oddam solidni osebi. Bleiweisova cesta 15/III, levo. (s)

Stanovanje

enosobno ali dvosobno, najrajiš v sredini mesta, iščeta dve mirni gospodini. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Čisto« št. 11950. (c)

Razno

Pri Čadu

pod Rožnikom zopet vsako soboto in nedeljo sveže domače kolone. (c)

Šolske potreščine

po najnižjih cenah nudi

trgovina **H. NIČMAN** Ljubljana
Kopitarjeva ulica 2

Tinčkove in Tončkove prigode

140.

»Zdravniki« prihajajo.

In se je v resnici zgodilo, kakor je Primožek prerokoval: njegove klice na pomoč so slišali daleč naokrog. Prvi se je tem klicem odzval ljudski zdravnik — ali čarobnjak, kakor mu pravijo divjaki sami — Hokusokus. V največji naglici je pometal v posodo vsakojako skrivnostno orodje in aparate za operacije in jo tako jadrno ucrl zdoma, da prelubi svoji ženi ni utegnil niti »zbogom« reči. Neolikanost pa takšna! Mu vrla ženica tega najbrž do smrti ne bo odpustila.

Takoj za njim pa jo je mahal drugi znameniti zdravnik afriškega pragozda: doktor Zužamaža, prav tako od nog do glave oborožen z najrazličnejšimi zdravili. Ta zdravila kakopak niso bila prav nič podobna zdravilom, kakršna pijemo in hrustamo pri nas, kadar smo bolni, nego so bila ta zdravila dokaj čudne sorte: kača, sova, riba, žaba in še ta in ona srčkana živalca, kateri se gotovo niti sanjalo ni, da ima v sebi zdravilno moč. Pomislite, otroci, kako bi debelo pogledali, če bi tudi k vam prišel zdravnik namesto s sladkimi vodicami in sladkorčki — s sovami in žabami! Hoja hej, stavi glavo, da vam takšno zdravilo prav nič ne bi dišalo.

Likovič Joža: 10

Na jezerišču

»Tepka, gospod! Osem križev prenašam, naj vrag vzame obcino in suknje, jaz sem pa le zmruval po mahu. Niti pol vata ni niso dali!«

Takrat sem storil greh, čast in postave sem žalil, ker sem se upal oporekati; birič me je pahnil na cesto.

Gostilna se je polnila, pivo so zadovoljno poslušali beračeve zgodbe in ga dražili. Nalili so mu čašo in spravevali vseprek:

»Torej še vedno nisi prišel do pravice?«

»Ne bodo me zmetali, brado nosiva samo jaz in grajski gospod v Bistri.«

Berač se je še enkrat obrnil k Margu, ki je že poskril denar, in ga prosil:

»Gospod Margu! Dajte mi košček kruha, lačen sem, da me v oči zebe.«

Skopuh Margu se je zložno spustil na stol, poravnal mežnik in se ponorčeval s Kolotajčkom:

»Kako pa je to, lačen biti, ali to boli ali sri?«

Beraču se je zresnil obraz, pobral je malho in se užaljeno obrnil na pragu pivnice proti skopuhu, ki se je zlohotno smehljajal.

»No le povej mu Kolotajček! Saj on ne ve, kaj so žulji in potne srago,« so silili čolnarji v steno, ki so se mu bliskale oči in povsila brada. Ta je dvignil tresoč roko in žugajoče prisegel:

»Zapomnite si, gospod Margu! Če smo lačni, nas ne boli in ne sri, ampak žge, tako pekleno žge, da stiskamo pesti in čakamo, da udarimo! Prišel bo čas, ko bo vas bolelo in srbelo radi goljufij in nepoštenosti! Prokleti vi in ta hiša!«

Komaj se je skril beračeva malha za vrati, pa se je začelo iz podzemlja globoko, pridušeno bobnenje, ki je prihajalo vedno bližje, stresalo hišo in človeška srca. Okna so žvenkajala, stolice so se strle, premikale, čaše so poskakovale. Čolnarji so popuščali pijačo in pobegnili za beračem. Margu je prebledel in tekkel v podstrežje, da reši denar.

Francka ni vedela, kaj bi prišla in rešila. Kakor da je prikladal berač osvetlo iz pravičnih nebes!

Grmeči glasovi so polagoma utihnili, nevarnost je prešla, Margu se je razvedrilo lice. Tudi čolnarji so se vrnili in razpleli pogovor o dogodku.

Vest o groznem bobnenju pod Margovo gostilno je kmalu odjeknila po vsej soseski. Matere so se križale in sklicale družine še pred Marijinim zvonjenjem. Pomilovale so Franco, ki se je podala v grešno kolišče. Opominjale so hčere, naj se varujejo slabih poznanstev s tujci, in naročale, da ne smejo nikdar odpoditi Kolotajčka izpred vrat. Fantje in moške so ugibali po svoje; nekateri so trdili, da stražita gostilno vsako noč dva grda, črna psa, velika kot obrejeno tele. Drugi so prepričevali plašnejše, da so pod Margovo gostilno nezadela brezdna, v kateri se posipa posebno ob poudrni grezasto površje, kar povzroča grmenje in stresanje. Margova gostilna se bo gotovo enkrat pogreznila!

Ta večer se je dolgo nočilo, od vrha do vrha, od Zarahčaka do Razkovec. Zvezde so se prižigale, pa zopet ugašale, tiho in nalahno, kakor da kroži nevidna dlan po daljnem nebu in išče grešne duše.

Jutro binkoštno soboto se je neopaženo razgrnilo nad Barjem; nobena sapica ni naznanila njegovega prihoda. Poslednja zvezda se je neslišno poslovlila; sladka zahtevnost je prevzela nebo, ko je pričakovalo zlatega brata vesoljstva. Sonce se je pravkar pripravljalo na svoj sijajni povratek, ki mu ga je zopet določil božji prst, takrat se lepšega in nepozabnejšega. S svojimi svetlimi očesi je pogledalo v sleherni kajžo in lino, se dotaknilo drobne rose in skritih barskih jezer, dvignilo človeška srca k zahvalni jutranji molitvi, zlasti pa je prisrčno pozdravilo prve višarske romarje v Podpeči, kamor jih je pripeljal čolnar Pinkov iz Ljubljane; do tja so prišli peš z Višarji in od Marje Pomagaj na Brezjah. Pri Sv. Ani so udarili praznični zvonovi pozdravno pesem, nato so se razma-

jali preserski nad ponikvami; pri Sv. Jožefu so se odprle visoke line, blagoslovljeni spev je razjaril zeleno hudobo v kačjih jamah. Končno so se oglašali bronasti bratje na Zalostni gori, kjer bodo končali romarji svojo zaobljubljeno pot in se razšli z blagovestjo na srečo. Meniškevi, Čofarji, Rakičani, kmetje z izanskih zavodov, Barjani, vsi s sladkimi odpuški in višarskim svečkami, belimi za Marjo, rdečimi za smrt.

Romarji so se izkrcali onstran Podpeči, razvili višarsko bandero in se pobožno podali na goro. Kolobarji so se poredno oglašali iz čemilja in spremljali njihove stopinje. Za vsakim grmom se je odpiral hvaležnejši razgled na barsko ravan, ki so jo obrobili svedrasti dimčki nad šotišči in požarami. Vse stvarstvo je bilo en sam odsev božjega smehljaja, ki je veljal polhograjskim globočam, krimskim košeninam, nebu in zemlji, črvi in človeškim srcem. Romarji so se s pesmijo bližali stopnišču pred svetiščem, poklekali, se trkali na prsa in šli v sprevedu okoli cerkve. Tam je ostalo še vse pri starem, neoskrunjeno in sveto. Semkaj še ni segla železnica s svojo nemirno razgibanostjo, posvečene tišine še ni omadeževalo prebršno življenje iz laških beznic. Nič se ni odkrnilo od drage čistilnosti in ponižnosti. Podobe na štirinajstih postajah so ohranile nekdanji sij. Jezusov obraz je ostal krotak, Judje krvičljivi, jeruzalemske žene obkolane in drobne. Novi romarji so še vedno dohajali, za njimi domači krčmarji in prekupevalci z dolgimi stolicami. Čudoviti prizor! Gospodariji, pastirji, matere, čolnarji hlapeci, dekleta s kito rožmarina v molitveniku. Težke kmečke obleke, pisani naglavni robci, zaguljeni čevlji iz kravjega usnja, razkopane dlani, revščina in vonj po senu, srca pa mehka in polna otročje vdanosti. Sleherni romar je našel v svetišču svoj kotic, da se nemoteno priporoči Marji; predse je postavil rogljiček z višarskimi svečkami in se zatopil v molitev. Tajinstven somrak je zastiral altarje, večnost se je selila med oboki. Po ozkih stopnicah, ki vodijo nekam na stranski kor, so tihotapili zdramljeni mra-

kovi in se sramežljivo odmikali. Obrazi svetnikov so bili beli in zamišljeni, obličje prevalečega vajaka Jukunda v stekleni rakvi polno hvaležnosti. Okoli tankih nog zlatih svečnikov so polzele nebeske skrivnosti, voščene sveče so zamaknjeno gorele s svetniškim sijajem. Vse oči so bile obrnjene k Marji v prestolu. Poljubi romarjev so se svetili na stopnicah pred velikim oltarjem, na zlatih svetinjah in darovanih spominčkih. Nobene groze ali tesnobe zaradi misli na večnost, sami spomini in zaobljube, ki ne vežejo ampak dvigajo in osrečujejo uboga človeka. Molitev romarjev je bila preprosta, končavala se je s tisočermi križi, ko so sepele ranjene ustnice prastari amen.

Po zahvalnem opraviilu so se razpustili božjepotniki okoli cerkve, da se odpočijejo. Znanci so si stisnili roke, hribovci so se pomenkovali z Barjani o letini in moči, medičarji so ponujali sladko blago. Družbe so si poiskale senco pod lipami; dekleta so se smukale med brinjem, fantje so se gnetli pod ozidjem. Slovesno razpoloženje se je stopnjevalo, iz lin je neprestano donelo prizvanjanje. Ko so se udarjali bronasti klicarji na svoja orjaška prsa, so romale duše božjepotnikov po vrhove gora, od cerkve do razpotnih znamenj, od domačije do domačije; poklekale so pred rodnim pragom, se mudile na senožitih in leham, kramljale s svojci, ki niso mogli na božjo pot, in priporočale mirne Kristusovemu usmiljenju. In te duše ubogih, neznanstnih romarjev so se vračale mirneje in vedreje, pripravljene za nadaljnje borbe. Še barska zemlja se jim ni zdela tako črna in grenka.

Popoldne so se romarji razšli, da se očistijo in pripravijo za nedeljsko jutranjo procesijo. V Podpeči in Kamniku je tudi popoldnasko vrvenje kmalu minilo. Krčmarji so razpredali pripravljeno meso, romarji so se nasitili in potešili žejo z rebulo, ki so jo pritovali goriški Brkini in jo za majhen denar ponujali na križpotih. Večina ljudstva se je razšla po zaslihnih prenočiščih, pobožnejši pa so ostali na gori in vztrajali v prečuti molitvi vso noč. (Dalje sledi.)